

provincie limburg

Ontwerp-besluit
van Gedeputeerde Staten van Limburg

Ontgrondingenwet en Omgevingsverordening Limburg

Optimalisatie Hoogwatergeul Lomm te Venlo

Zaaknummer: 2013-0812

Kenmerk: 2014/10553 d.d. 26 februari 2014

Verzonden:

INHOUDSOPGAVE

1	Aanvraag en toelichting	3
1.1	De aanvraag	3
1.2	Toelichting	3
2	Gegevens	4
2.1	Doel van de ontgroning	4
2.2	Beoogde werkzaamheden	5
2.3	Situatie van het terrein	7
3	Procedure	7
3.1	Het ontwerp-besluit	7
3.2	Instemming minister Infrastructuur en Milieu	7
3.3	Milieu-effectrapportage	7
4	Belangenafweging	8
4.1	Planologie	8
4.2	Ontgrondingenbeleid	9
4.3	Natuur	13
4.4	Waterhuishouding	16
4.5	Archeologie	22
4.6	Bodemkwaliteit	24
4.7	Nutsvoorziening	25
4.8	Landschap	26
4.9	Cultuurhistorie	27
5	Besluit	27
6	Ondertekening	28
7	Afschriften	29
Bijlage 1 : Vergunningstekening		30
Bijlage 2 : Voorschriften		31

1 Aanvraag en toelichting

1.1 De aanvraag

Bij brief van 25 oktober 2013, referentienummer 500/0130016/ij, kenmerk 305850, ontvangen op 1 november 2013, van adviesbureau Grontmij Nederland BV te Eindhoven namens Delfstoffen Combinatie Maasdal Exploitatie Lomm BV, Postbus 90, 6590 AB Genneep (hierna: DCM), aangevuld bij brief van 5 februari 2014, ontvangen 6 februari 2014, kenmerk 2-1 4035, van DCM te Genneep, is een wijziging / uitbreiding aangevraagd van de bij besluit van 27 september 2005, kenmerk 04/67820, aan DCM verleende vergunning voor het ontgronden van terreinen in de kadastrale gemeente Arcen en Velden, thans gemeente Venlo.

De thans voorliggende aanvraag heeft betrekking op percelen / perceelsgedeelten in de kadastrale gemeente Arcen en Velden, sectie F en H, gelegen in de huidige gemeente Venlo, zoals deze op de bij dit besluit behorende kadastrale tekening (bijlage 1) met zwarte omlijning zijn aangegeven. De percelen hebben een gezamenlijke grootte van circa 120 ha (Ow-dossier 2337 I).

1.2 Toelichting

Naar aanleiding van de hoogwateroverlast in 1993 en 1995 is besloten dat er aanvullende maatregelen nodig zijn om de gebieden langs de Maas beter te beschermen tegen hoogwater. Om dit te bereiken is in de afgelopen jaren in Noord- en Midden-Limburg en het noordoostelijk deel van Noord-Brabant het project Zandmaas / Maasroute ontwikkeld. Een belangrijk onderdeel van dit plan is om de Maas op een aantal plaatsen meer ruimte te geven (rivierverruiming). De Maas wordt daartoe verbread en verdiept en er wordt nieuwe natuur aangelegd. Bij deze werkzaamheden komen grote hoeveelheden ruwe grondstoffen vrij. Dit gemengde materiaal wordt toutvenant genoemd. In de periode van circa 20 jaar gaat het naar verwachting in het totale gebied van de Zandmaas om 15 tot 20 miljoen m³.

DCM werkt sinds 2006 aan de realisatie van de hoogwatergeul Lomm, zoals vergund conform het Tracébesluit Zandmaas / Maasroute. De uit te voeren werkzaamheden zijn hierbij gericht op het realiseren van een beschermingsniveau van 1: 250 achter de kaden, beperkte maatregelen op het gebied van verbetering van de vaarroute van de Maas en beperkte natuurontwikkeling langs de rivier, een en ander overeenkomstig de geformuleerde doelstellingen in Pakket 1 van voornoemd Tracébesluit. Inmiddels heeft DCM samen met de gemeente Venlo en de Dorpsraad uit Lomm plannen ontwikkeld om deze hoogwatergeul op meerdere aspecten te optimaliseren. Deze optimalisatie heeft onder andere betrekking op het realiseren van een extra waterstandsverlaging op de Maas, het ter plaatse winnen van de nog aanwezige (niet-vergunde) specie, het creëren van extra ruimte voor de berging van niet-vermarktbaar materiaal en het verbeteren van het sectoraal eindplan (natuur) in een integraal gebiedsplan.

De optimalisatie leidt rivierkundig niet alleen tot een extra waterstandsverlaging, maar ook tot een extra (benedenstroomse) piek op de rivier de Maas. Door middel van de realisatie van een zogenaemde bypass is het mogelijk om deze piek te neutraliseren.

Daarnaast zijn er plannen ontwikkeld om het kassengebied ten zuidoosten van de hoogwatergeul te verplaatsen en dit gebied te transformeren. DCM heeft, op verzoek van de betrokken overheden en de Limburgse Land- en Tuinbouwbond, het initiatief genomen om een deel van dit kassengebied bij de plannen voor de optimalisatie van de hoogwatergeul Lomm te betrekken en in dat kader de bestaande kade te verleggen. Hierdoor wordt de hoogwatergeul vergroot en kan een gebied waar nu nog kassen gevestigd zijn, door uitplaatsing en herinrichting een kwaliteitsimpuls krijgen. Ten opzichte van de oorspronkelijke hoogwatergeul Lomm is daarbij vooral de grens van het te ontgraven gebied en de tijd waarin dit gebied wordt ontgraven, gewijzigd.

De optimalisatie van de hoogwatergeul Lomm, de ontwikkeling van de bypass en het kassengebied tezamen, vormen het plan genaamd "Wijzigingen hoogwatergeul Lomm".

Op basis van het Tracébesluit Zandmaas / Maasroute (2003), Pakket 1 en de Inrichtings-MER voor de hoogwatergeul Lomm (2004) is de locatie Lomm ruimtelijk aangewezen als (voorkeurs)locatie voor het realiseren van een hoogwatergeul ten behoeve van de berging van niet-vermarktbaar materiaal uit het project Zandmaas / Maasroute. Daarbij is de locatie tevens aangeduid als bewerkingslocatie hetgeen impliceert dat hier gewonnen delfstoffen tijdelijk kunnen worden opgeslagen en kunnen worden bewerkt. Inmiddels wordt gewerkt volgens het Tracébesluit Zandmaas / Maasroute van 12 maart 2011. Via de POL-aanvulling Zandmaas is ondermeer de onderhavige locatie verankerd in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (hierna: POL).

In het bij de aanvraag overlegde Project-MER zijn de (milieu)gevolgen onderzocht van de voorgenomen wijziging / uitbreiding van de hoogwatergeul Lomm. Door de initiatiefnemer is in het Project-MER een voorkeursalternatief samengesteld. Dit voorkeursalternatief komt nagenoeg overeen met het planvoornemen zoals beschreven in de voorliggende vergunningsaanvraag. Een kleine afwijking ten opzichte van het voorkeursalternatief is, dat de onderhavige aanvraag een uitbreiding van het plangebied omvat ter hoogte van 2 huidige kassen terwijl in het voorkeursalternatief van het Project-MER wordt uitgegaan van een uitbreiding waarbij 3 kassen zijn betrokken. De derde kas is nog niet in eigendom verworven en maakt daarom geen deel uit van het te ontgronden gebied.

Om de realisering van de wijziging / uitbreiding van de hoogwatergeul Lomm mogelijk te maken, is naast een ontgrondingsvergunning tevens een Waterwetvergunning en een Omgevingsvergunning vereist. Tevens wordt voor de gevraagde uitbreiding het vigerende bestemmingsplan gewijzigd.

De gemeente Venlo coördineert de benodigde procedures op basis van de coördinatieregeling Wet ruimtelijke ordening (paragraaf 3.6.1).

2 Gegevens

2.1 Doel van de ontgroning

De redenen om over te gaan tot het optimaliseren van de hoogwatergeul Lomm via de voorgenomen uitbreiding / wijziging zijn volgens initiatiefnemer:

- De bestaande hoogwaterdoelstelling wordt aanzienlijk vergroot (circa 5 cm) door een extra verlaging van de weerdgronden aan de oostzijde van de geul;
- In het gebied kan meer zand worden gewonnen en de bergingscapaciteit van niet-vermarktbaar specie neemt toe zonder dat de beoogde natuurdoelstelling in het kader van het Tracébesluit structureel wijzigt;
- Het gebied waar momenteel kassen aanwezig zijn, krijgt een landschappelijke kwaliteitsimpuls door de sanering van de daar gevestigde kassen. Dit biedt tevens kansen voor natuurontwikkeling met beperkte mogelijkheden voor extensieve recreatie (werk met werk maken);
- Er vindt een verschuiving plaats van een sectoraal (inrichtings)plan naar een integraal plan door een koppeling met het dorpsontwikkelingsplan van de dorpsraad Lomm.

Bij de voorgenomen ontgronding zal in totaal (inclusief de nog resterende specie op basis van de in 2005 verleende ontgrondingsvergunning) ongeveer 3.592.000 m³ specie worden vergraven, bestaande uit circa 181.000 m³ teelaarde en dekgrond, circa 2.728.800 m³ beton- en metselzand en circa 682.200 m³ grind.

In de aanvraag is abusievelijk als totaal te vergraven hoeveelheid specie 3.411.000 m³ vermeld als gevolg van een onjuiste optelsom van de te winnen afzonderlijke componenten.

2.2 Beoogde werkzaamheden

Het ligt in de bedoeling van de aanvrager de terreinen te ontgronden tot op een diepte van maximaal 5,00 meter - NAP, hetgeen overeenkomt met een diepte van circa 22 meter beneden het oorspronkelijke maaiveld. Hierbij zal te allen tijde boven de in het gebied aanwezige Venloklei (als onderdeel van de zogenoemde Venloschol) worden gebleven.

Door het winnen en afvoeren van vermarktbaar materiaal wordt ruimte geschapen voor de ontwikkeling van het voorliggende plan ter optimalisatie van de in aanleg zijnde hoogwatergeul. Voordat vermarktbaar materiaal kan worden gewonnen, zal de niet-vermarktbaar top laag worden verwijderd.

Deze laag wordt gebruikt voor de aanleg van tijdelijke geluidswallen en/of tijdelijk in depot gezet. Later worden deze depots en de (bestaande) geluidswallen weer gebruikt voor de aanvulling van de ontgronde terreinen en voor de herinrichting van het gebied.

Het voorliggende plan sluit bij de uitvoeringswerkzaamheden aan bij de werkwijze van de reeds in aanleg zijnde hoogwatergeul Lomm op basis van de in 2005 verleende ontgrondingsvergunning. Zo wordt gebruik gemaakt van de aanwezige drijvende verwerkingsinstallatie en worden de vermarktbaar bouwgrondstoffen uitsluitend over het water vervoerd. Aanvoer van niet-vermarktbaar specie van buiten het plangebied kan beperkt per as plaatsvinden, zoals dat ook is opgenomen in de bestaande ontgrondingsvergunning.

De ontgronding van de hoogwatergeul vindt gefaseerd plaats van noord naar zuid, overeenkomstig de huidige uitvoering van de hoogwatergeul. De uitvoering van de bypass is indirect gekoppeld aan de uitvoering van de hoogwatergeul, in die zin, dat het vrijkomende toutvenant (het ruwe product) vanuit de bypass zal worden afgevoerd en gelost vóór de zuiger die in de hoogwatergeul ligt. Hierdoor wordt dit toutvenant gelijktijdig met het toutvenant van de hoogwatergeul verwerkt. Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat de aanvoer van toutvenant vanuit de bypass zal gebeuren via een zuiger met booster en persleidingen. Dit is echter een worst case-scenario.

De werkvolgorde en -fasering is aangegeven in het bij de aanvraag behorende werk- en faseringsplan en zal via tweejaarlijks ter goedkeuring in te dienen werkplannen, worden geactualiseerd. In het opgestelde Project-MER is op een uitgebreide manier het proces van de delfstoffenwinning beschreven.

Zodra de geplande centrale verwerkingsinstallatie (CVI) nabij Grubbenvorst in werking is getreden, zal het in de hoogwatergeul Lomm gewonnen toutvenant per schip naar deze installatie worden vervoerd alwaar het dan zal worden verwerkt. Naar verwachting zullen de voor het project van de CVI benodigde vergunningen aanvang 2014 worden afgegeven en zal tevens het nieuwe bestemmingsplan definitief worden vastgesteld.

De ontstane ruimte na delfstoffenwinning zal worden gebruikt voor het toepassen van onder andere weerdgrond afkomstig van projecten in en langs de Maas en overig niet-vermarktaar materiaal. Een en ander zal geschieden conform de bepalingen van het Besluit Bodemkwaliteit (Bbk) als zijnde een grootschalige bodemtoepassing. Hierbij is sprake van een nuttige en functionele toepassing, aangezien invulling gegeven wordt aan het realiseren van hoogwaterbescherming (rivierverruiming) en het bevorderen van de natuurwaarden (natuuronwikkeling).

Op de grootschalige bodemtoepassing zal uiteindelijk een afdeklaag worden aangebracht ter dikte van minimaal 0,5 meter. De afdeklaag voldoet daarbij aan de vereiste milieuhygiënische kwaliteitseisen. Voor de aanleg van deze afdeklaag wordt onder andere grond uit het plangebied gebruikt die eerst in depot is gezet.

De hoogwatergeul is in de eindsituatie dieper dan de thans vergunde hoogwatergeul. Dit heeft te maken met ecologische uitgangspunten waarbij de opgaande begroeiing ter plaatse van de hoogwatergeul in de eindsituatie 20% zal bedragen.

Ter plaatse van de bypass is de opgaande begroeiing beperkt in verband met het waarborgen van de doorstroming. Tevens worden aldaar inrichtingsmaatregelen getroffen ten behoeve van extensief recreatief gebruik.

Op basis van het bij de aanvraag gevoegde schetsplan van de eindtoestand zal na vergunningverlening een gedetailleerd eindplan worden opgesteld.

In de eindfase zal circa tweederde deel van het projectgebied zijn ingericht als natuurgebied en zal het resterende gedeelte bestaan uit water. Het perceel waarop het archeologisch monument is gelegen ter plaatse van de bypass, blijft gehandhaafd en blijft toegankelijk.

De werkzaamheden zullen worden uitgevoerd met behulp van een zandzuiger, een drijvende verwerkingsinstallatie, laadschoppen, hydraulische graafmachines, vrachtauto's en dumpers.

De aanvrager spreekt de verwachting uit, dat het totaal van de ontgrondings- en inrichtingswerkzaamheden een tijdvak van negen jaren zal beslaan. De werkzaamheden zijn onderbouwd met een faseringsplan.

2.3 Situatie van het terrein

Het aangevraagde terrein heeft een grootte van ongeveer 120 ha, waarvan een oppervlakte van circa 87 ha al eerder is vergund bij besluit van 27 september 2005.

De aangevraagde percelen zijn voor het overgrote deel in gebruik als ontgrondingslocatie (reeds in 2005 vergund). Het resterende terrein is grotendeels in gebruik als akkerland / grasland en is voor het overige bebouwd met kassen ten behoeve van de tuinbouwteelt. Verder lopen er door het gebied enige wegen van ondergeschikte aard alsmede enkele waterlopen.

De aangevraagde terreinen worden aan de westzijde begrensd door de rivier de Maas en aan de oostzijde door de Ebberstraat. Ten noordoosten ligt de kern Lomm terwijl zich aan de zuidzijde het buurtschap Hasselt bevindt.

3 Procedure

3.1 Het ontwerp-besluit

De aanvraag wordt afgehandeld met toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht. Een ontwerp van dit besluit zal gedurende 6 weken voor een ieder ter inzage liggen in het gouvernement te Maastricht en het gemeentehuis van Venlo. Gedurende deze termijn kan eenieder bij het bestuursorgaan schriftelijk dan wel mondeling zienswijzen inbrengen. Het ontwerpbesluit en de kennisgeving kunnen in genoemde periode tevens worden geraadpleegd via de internet-site van de provincie Limburg (www.limburg.nl/vergunningen, kies actuele vergunningsbesluiten) Tevens zullen wij de gebruikelijke instanties om advies vragen. Vervolgens nemen wij, met inachtneming van de zienswijzen en adviezen, een definitief besluit. Daartegen staat beroep open bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

3.2 Instemming minister Infrastructuur en Milieu

De aangevraagde ontgronding ligt binnen het stroomvoerend winterbed van de rivier de Maas. Conform het bepaalde in artikel 8, lid 3, van de Ontgrondingenwet dient de minister van Infrastructuur en Milieu in te stemmen met de voorgenomen ontgronding. In dat kader is het onderhavige ontwerp-besluit ter advisering toegezonden aan Rijkswaterstaat, Dienst Limburg te Maastricht.

3.3 Milieu-effectrapportage

Vanwege de omvang van de voorgenomen ontgronding is ingevolge het Besluit milieu-effectrapportage, onderdeel C, onder 16.1, het opstellen van een MER verplicht.

Het verleggen van een primaire waterkering (kade) is ingevolge het Besluit milieu-effectrapportage, onderdeel D, onder 3.2, MER-beoordelingsplichtig.

In het bij de aanvraag gevoegde Project-MER "Wijzigingen hoogwatergeul Lomm", d.d. 25 oktober 2013, is beschreven wat de gevolgen van de activiteiten op de omgeving zijn en hoe deze zo goed mogelijk kunnen worden beperkt.

Op basis van het MER heeft de initiatiefnemer gekozen voor een voorkeursalternatief. De voorliggende aanvraag komt nagenoeg overeen met het voorkeursalternatief. Een kleine afwijking is, dat de onderhavige aanvraag een uitbreiding van het plangebied omvat ter hoogte van 2 huidige kassen terwijl in het voorkeursalternatief van het Project-MER wordt uitgegaan van een uitbreiding waarbij 3 kassen zijn betrokken. De derde kas is nog niet in eigendom verworven en maakt daarom geen deel uit van het te ontgronden gebied.

Het Project MER is gekoppeld aan het bestemmingsplan en de ontgrondingsvergunning. Dit impliceert dat het Project-MER tesamen met het ontwerp-bestemmingsplan (voor een deel van de aangevraagde terreinen) en de ontwerp-ontgrondingsvergunning ter inzage ligt.

Het MER is overigens tesamen met de onderhavige ontgrondingsaanvraag bij ons ingediend.

De naar aanleiding van het MER ingebrachte opmerkingen zullen door de gemeente als coördinerend bevoegd gezag worden doorgestuurd naar de Commissie-MER in verband met het door deze Commissie uit te brengen Toetsingsadvies. Dit advies zullen wij - voor zover nodig - betrekken bij de definitieve besluitvorming in het ontgrondingstraject.

4 Belangenafweging

Het voornemen van de aanvrager is door ons getoetst aan de daaraan verwante belangen en beleidsregels.

Bij het beoordelen (ondermeer via diverse onderzoeken) van de mogelijke effecten van de ontgroning op de hiervoor bedoelde belangen, is uitgegaan van het gehele, thans aangevraagde plangebied dus inclusief de reeds in 2005 vergunde terreinen.

4.1 Planologie

De aangevraagde terreinen ressorteren onder het vigerende bestemmingsplan Buitengebied van de voormalige gemeente Arcen en Velden (thans gemeente Venlo) en zijn daarin bestemd tot

- Ontgroningen (voor wat betreft de reeds in 2005 vergunde hoogwatergeul);
- Verkeersdoeleinden (voor wat betreft de in het gebied aanwezige wegen);
- Waterdoeleinden (voor wat betreft de in het gebied aanwezige waterlopen;
- Agrarisch gebied met natuurwaarden, Agrarisch gebied met landschappelijke waarden en Verkeersdoelen (voor wat betreft de in het kader van de optimalisatie van de bestaande hoogwatergeul te realiseren bypass);
- Agrarische doeleinden, Agrarisch gebied met natuurwaarden en Glastuinbouwbedrijf (voor wat betreft de in het kader van de optimalisatie van de bestaande hoogwatergeul te saneren kassen).

Voor het kunnen realiseren van het aangevraagde project is een (gedeelte) aanpassing van het vigerende bestemmingsplan noodzakelijk en dan met name voor wat betreft de aan te leggen bypass en de gedeeltelijke sanering van het kassengebied aan de zuidoostzijde.
Voor de optimalisatie van de hoogwatergeul sec is de vigerende bestemming "Ontgrondingen" toereikend.

De gemeente Venlo heeft zich bereid verklaard tot het opstellen van een nieuw bestemmingsplan, genaamd "Hoogwatergeul Lomm +" teneinde de voorgenomen ontgroning ook ter plaatse van de aan te leggen bypass en het kassengebied planologisch mogelijk te maken.

De voorgenomen planontwikkeling zoals beschreven in de onderhavige aanvraag die is gebaseerd op het in het MER opgenomen voorkeursalternatief, wordt daarmee ruimtelijk verankerd.

In het nieuwe bestemmingsplan hebben de aangevraagde terreinen de bestemming

- Water (voor wat betreft de Maas aan de noordzijde van het project);
- Water - Rivier (voor wat betreft de te realiseren bypass aan de noordzijde);
- Natuur - Natuurontwikkeling met de dubbelbestemmingen Waarde - Archeologie en/of Leiding - Riool en/of Waterstaat - Stroomvoerend rivierbed en de functieaanduidingen recreatie en specifieke vorm van natuur - zoekgebied (voor wat betreft het gebied ten oosten van de aan te leggen bypass);
- Natuur - Natuurontwikkeling met de dubbelbestemmingen Waarde - Archeologie en/of Stroomvoerend rivierbed en/of Waterstaat - Waterkering (voor wat betreft het te saneren kassengebied aan de zuidoostzijde van het project);
- Agrarisch - Agrarisch bedrijf met de dubbelbestemming Waarde - Archeologie en de functieaanduiding glastuinbouw (voor wat betreft een gedeelte van het te saneren kassengebied aan de zuidoostzijde van het project). Aan deze bestemming is gekoppeld de wijzigingsbevoegdheid om dit terreingedeelte na het bereken van een akkoord met de eigenaar over het verplaatsen van zijn bedrijf, te bestemmen tot Natuur - Natuurontwikkeling.

De aanvrager en de betrokken overheden zijn overeengekomen om de voor de diverse benodigde vergunningen te volgen procedures gelijk te laten lopen met de vereiste herziening van het bestemmingsplan voor een deel van het project.

Deze gecombineerde aanpak dient ervoor zorg te dragen dat zowel het ontwerp- als het definitieve bestemmingsplan gelijktijdig ter inzage komt te liggen met de overige ontwerp- respectievelijk definitieve vergunningen die voor de uitvoering van het onderhavige project noodzakelijk zijn.

Conclusie

Gelet op het vorenstaande is er volgens ons college voldoende zicht op het tijdig verkrijgen van het benodigde planologische draagvlak voor het mogen uitvoeren van de ontgroning.

4.2 Ontgrondingenbeleid

Het rijksbeleid zoals opgenomen in de op 27 februari 2006 in werking getreden Nota Ruimte is door ons overgenomen en nader uitgewerkt in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL2006). Het rijksbeleid voor het winnen van oppervlaktedelfstoffen is vervolgens vrijwel ongewijzigd overgenomen in de op 13 maart 2012 vastgestelde Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

Het POL2006 vormt vanaf 22 september 2006 het provinciale beleidskader voor ondermeer de grondstoffenvoorziening en stelt ondermeer dat het provinciale grondstoffenbeleid verankerd zal worden in een POL-uitwerking Grondstoffen.

Deze POL-uitwerking Grondstoffen is inmiddels door ons college vastgesteld op 7 juli 2009, in werking getreden op 10 juli 2009 en heeft de benaming Beleidsnota Ontgrondingen gekregen.

In het POL2006 is verwoord dat bij ontgrondingsinitiatieven, in navolging van het rijksbeleid, de kwalitatieve benadering doorslaggevend is bij de beoordeling. In paragraaf 5.9 van het POL2006 is aangegeven dat de provincie winning van grondstoffen beschouwt als een instrument om andere doeleinden (zoals bescherming tegen hoogwater, natuurontwikkeling, waterberging en recreatie) te realiseren. De provincie verwacht daarbij van het ontgrondend bedrijfsleven dat het zich richt op de ontwikkeling van kwalitatief goede en maatschappelijk verantwoorde projecten in nauwe samenwerking met de betrokken partijen. Dit ter voldoening aan de meervoudige doelstelling als genoemd in POL2006. Het is daarbij de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer om te zorgen voor zoveel mogelijk draagvlak in de omgeving van het project.

In het verlengde van het POL2006 stelt de Beleidsnota Ontgrondingen onder 4.2.2. ondermeer dat er tal van perspectiefvolle mogelijkheden bestaan om ontgrondingen te koppelen aan het realiseren van maatschappelijk gewenste doelen.

Het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) is de opvolger van het Streekplan Noord- en Midden-Limburg. In het POL kent de provinciale overheid prioriteiten toe aan ruimtegebonden functies in alle delen van Limburg. Door de aanwijzing van specifieke perspectieven geeft de provincie richting aan gewenste ontwikkelingen in het stedelijk en landelijk gebied. Het plan vormt een wettelijk toetsingskader voor allerlei ruimtelijke ingrepen, waaronder de ingrepen die verband houden met grondstofwinning dan wel natuurontwikkeling in het Maasdal.

Het in de voorliggende aanvraag opgenomen plangebied is in het POL voor het overgrote deel bestemd tot Ecologische Hoofdstructuur, P1 (hierna: EHS), met als nevenaanduiding Nieuwe Natuur. Een kleiner deel is bestemd tot Provinciale Ontwikkelingszone Groen, P2; (hierna POG). Tenslotte is een gedeelte aan de zuidoostzijde aangeduid als Veerkrachtige watersystemen (P3).

De EHS is een netwerk van beschermde gebieden, onderverdeeld in bestaande bos- en natuurgebieden, te ontwikkelen nieuwe natuur- en beheersgebieden, ecologisch water en beken met een specifiek ecologische functie (SEF-beken). De EHS is verder verdeeld in kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en verbindingszones en maakt deel uit van de ruimtelijke hoofdstructuur uit de Nota Ruimte. Algemene doelstelling is, dat flora en fauna zich binnen de EHS kan handhaven en uitbreiden.

Het gedeelte van het plangebied waar de hoogwatergeul wordt gerealiseerd alsmede het westelijk deel van de voorgenomen bypass is aangeduid als EHS - Nieuwe Natuur. In het kader van het Provinciaal Natuurbeheersplan 2010 zijn deze gronden aangewezen als gronden waar nieuwe natuur gerealiseerd wordt / gaat worden ondermeer via ontgrondingen. De voorgenomen planontwikkeling past binnen deze doelstelling. Het uiteindelijk als natuur in te richten gebied zal substantieel toenemen in vergelijking met de te realiseren natuurfunctie op basis van de ontgrondingsvergunning uit 2005. Zo zullen met name het westelijk deel van de te realiseren bypass en het om te vormen huidige kassengebied in het zuidoosten

van het plangebied; een invulling gericht op natuur krijgen waardoor de EHS-structuur kwalitatief en kwantitatief wordt versterkt.

Het oostelijk gedeelte van de aan te leggen bypass is aangewezen als POG. De POG omvat vooral landbouwgebieden als buffer rond de EHS, delen van steile hellingen met veel natuur en landschapselementen, ecologische verbindingzones, beken met een specifiek ecologische functie (voor zover geen onderdeel van de EHS), hamsterkernteegebieden, watervingebieden met een natuurlijk karakter vanwege de waterbescherming en gronden die een natuurkarakter krijgen zoals bepaalde lopende ontgroningen.

Binnen de POG geldt een ontwikkelingsgerichte basisbescherming. Behoud en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden zijn richtinggevend voor ontwikkelingen in de POG. Uitgangspunt is dat ontwikkelingen leiden tot een kwalitatieve en kwantitatieve versterking van de ecologische structuur. Indien van bestaande en gerealiseerde bos-, natuur- en landschapswaarden in de POG de wezenlijke kenmerken en waarden aangetast worden is de provinciale beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden van toepassing.

De voorgestane ontwikkeling in de bypass legt de basis voor het realiseren van hoge ecologische waarden in het gebied. Door de ontgroning ontstaat een goede uitgangssituatie voor de vestiging van onder andere rivervissen, stroomdalfauna, amfibieën en libellen. Verder is de ontwikkeling van het gebied gunstig voor beschermde en bijzondere soorten die nu al in het plangebied aanwezig zijn of daar fourageren.

Het gebied kan een goed functionerende ecologische verbinding gaan vormen tussen het toekomstige natuurgebied hoogwatergeul Lomm en de Barbaraweerd bij Arceen. Het beheer van het terrein als begrazingseenheid zoals wordt voorgestaan in het Stimuleringsplan Noordelijk Maasdal, kan worden ontwikkeld en toegepast.

Het Stimuleringsplan vormt een nadere uitwerking van de Provinciale Ecologische Structuur. Het is een bundeling van gebiedsvisies voor natuur, bos en landschap als middel om de gebiedsgerichte uitvoering vorm en inhoud te geven. Bij de herinrichting van het gebied wordt aansluiting gezocht bij de ontwikkeling van de door de provincie geformuleerde natuurdoeltypen. Zo wordt er voorzien in een brede natuurlijke oeverstrook die een verbinding vormt tussen de Barbaraweerd en de toekomstige hoogwatergeul Lomm. Het gebied zal door de inzet van grote grazers worden beheerd.

Gelet op het vorenstaande geeft de voorgenomen ontgroning invulling aan de POG-status.

Ten aanzien van het begrip meerwaarde merken wij het volgende op.

De meerwaarde zoals die ten grondslag lag aan de in 2005 verleende ontgrondingsvergunning blijft ook in het onderhavige besluit actueel. Het gaat daarbij om het realiseren van de hoogwatergeul Lomm en het daardoor verwezenlijken van de doelstelling zoals deze voor deze locatie is geformuleerd in het Tracébesluit Zandmaas / Maasroute in het kader van de hoogwaterbescherming (1 : 250). Verder wordt er ruimte gecreëerd voor de opslag van niet-vermarktbaar grond afkomstig uit andere Zandmaas-/Maasrouteprojecten en komt er een substantiële hoeveelheid oppervlaktedelfstoffen beschikbaar voor de markt. Tenslotte wordt er een natuurgebied ter grootte van 82 ha gerealiseerd waarmee wordt voldaan aan de EHS- en POG-criteria van de desbetreffende terreingedeeltes.

De meerwaarde van het te realiseren onderhavige project "Wijziging hoogwatergeul Lomm" ligt voor een groot deel besloten in het te verwezenlijken doel van de aanvraag zoals hiervoor ondermeer is beschreven onder 1.2. Toelichting en 2.1 Doel van de ontgroning.

Door de optimalisatie van de bestaande hoogwatergeul zoals beschreven in de voorliggende aanvraag, zal een extra waterstandsverlaging van circa 5 cm worden gerealiseerd door het ontstaan van extra rivierverruiming in de orde van grootte van 1 miljoen m³. Het is evident, dat de reeds bestaande hoogwaterbeschermingsdoelstelling (1 : 250) daardoor aanzienlijk in positieve zin wordt bijgesteld (beoogd wordt het behalen van de doelstelling 1 : 1.250) hetgeen een belangrijk aspect vormt inzake de maatschappelijke meerwaarde van de onderhavige vergunning.

De bergingscapaciteit van niet-vermarktbaar specie zal toenemen zonder dat de beoogde natuurdoelstelling in het kader van het Tracébesluit structureel wijzigt. Dit kan een bijdrage leveren aan de geplande voortgang en uitvoering van andere Maasprojecten in het kader van het Tracébesluit, onderdeel Maasroute. Het gaat daarbij om projecten die een beter bevaarbare Maas moeten bewerkstelligen.

Het gebied waar momenteel kassen aanwezig zijn, krijgt een landschappelijke kwaliteitsimpuls door de sanering van daar gevestigde kassen. De geplande herontwikkeling biedt tevens kansen voor natuurontwikkeling met beperkte mogelijkheden voor extensieve recreatie (werk met werk maken). De kaseigenaren zijn thans, vanwege hun ligging in het stroomvoerende gebied van de Maas, beperkt in hun uitbreidingsmogelijkheden en toekomstperspectief en de kassen veroorzaken bij hoogwater opstuwung. Door de kaseigenaren in de gelegenheid te stellen elders hun bedrijfsvoering voort te zetten, krijgen zij een beter toekomstperspectief en wordt het door deze kassen op de huidige locatie bij hoogwater veroorzaakte opstuwingseffect tenietgedaan waardoor er in feite sprake is van een "win win"-situatie.

Er vindt een verschuiving plaats van een sectoraal (inrichtings)plan naar een integraal plan door enerzijds een koppeling te maken met het dorpsontwikkelingsplan van de dorpsraad Lomm en anderzijds een aansluiting te maken bij het buurtschap Hasselt. Een dergelijke integrale benadering zorgt ondermeer voor landschappelijke kwaliteitsimpulsen en -verbindingen die het hele gebied in kwestie ten goede komen.

Door het realiseren van de voorgenomen ontgroning en inrichting wordt tevens bewerkstelligd dat de terreinen binnen het plangebied met een EHS- en POG-status na ontgroning op een dusdanige manier worden ingericht dat zij kwalitatief en kwantitatief beantwoorden aan de in het kader van hun natuurstatus geformuleerde (natuur)doelstellingen. Dit is een verbetering ten opzichte van de oorspronkelijke terreinsituatie voor zowel de reeds eerder (in 2005) vergunde terreinen als de terreinen waarvoor thans in het kader van de gevraagde optimalisering van de hoogwatergeul een vergunning wordt aangevraagd en waarvan in beide gevallen de invulling van de EHS- en POG-status nog diende plaats te vinden. Bovendien biedt de te realiseren eindsituatie de nodige handvatten om te komen tot een verdere optimalisering van de functie natuur omdat het ingerichte terrein de aanzet kan vormen tot een ecologische verbinding tussen het toekomstige natuurgebied hoogwatergeul Lomm en de Barbaraweerd bij Arcen.

Tenslotte merken wij op dat de via de optimalisering van de hoogwatergeul extra op de markt komende delfstoffen voor een niet-onaanzienlijk deel in de (regionale) behoeften daaraan voorzien. Deze extra delfstoffen worden voor een substantieel deel gewonnen zonder daarvoor extra ruimtebeslag te claimen. Immers voor het overgrote deel van het thans gevraagde plangebied is reeds in 2005 al een ontgrondingsvergunning verleend.

Conclusie

De voorgenomen optimalisering van de hoogwatergeul Lomm past binnen het huidige rijk- en provinciale ontgrondingsbeleid. Tevens geeft het ontgrondingsproject invulling aan de doelstellingen zoals deze zijn verwoord in de EHS - Nieuwe Natuur, de POG en het Stimuleringsplan Noordelijk Maasdal.

4.3 Natuur

Het plangebied is niet beschermd volgens de Europese Habitatrichtlijn, de Europese Vogelrichtlijn of de Natuurbeschermingswet en ligt op een afstand van tenminste 650 meter van het Natura 2000-gebied De Maasduinen.

In het kader van het natuurbelang zijn door adviesbureaus een aantal onderzoeken uitgevoerd.

Voortoets Natuurbeschermingswet

In de Voortoets Natuurbeschermingswet, d.d. 13 februari 2013, referentienummer GM-0108137, kenmerk 305850, opgesteld door adviesbureau Grontmij te Eindhoven is nagegaan of voor de voorgenomen planwijziging (optimalisatie hoogwatergeul Lomm) een Passende Beoordeling noodzakelijk is in het kader van de Natuurbeschermingswet. Op basis van de aspecten hydrologie en stikstofdepositie wordt geconcludeerd dat er met zekerheid kan worden vastgesteld, dat er als gevolg van de voorgenomen optimalisatie hoogwatergeul Lomm geen significant negatieve effecten optreden in zowel het Natura 2000-gebied De Maasduinen als in het projectgebied zelf omdat zich geen negatieve veranderingen in grondwaterstand en stikstofdepositie voordoen. Daarom is het uitvoeren van een Passende Beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet in de onderhavige situatie niet noodzakelijk.

Uit uitgevoerde stikstofberekeningen blijkt, dat zowel in de tijdelijke als in de eindsituatie sprake is van een afname van de stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied De Maasduinen. Dit heeft te maken met het verdwijnen van bestaande landbouwgronden ter plaatse van de te realiseren bypass en met het verdwijnen van kassen.

Een deel van het Natura 2000-gebied De Maasduinen is hydrologisch gevoelige natuur. Voor het planvoornemen is het gebied Lommerbroek daarbij van belang. De hydrologische effecten die destijds werden verwacht door de aanleg van de hoogwatergeul Lomm en die zijn beschreven in het ten behoeve daarvan opgestelde MIER, blijken in de praktijk aanzienlijk geringer te zijn waardoor het uitvoeren van de eerder noodzakelijk geachte retourbemaling als mitigerende maatregel, niet aan de orde is geweest.

De thans voorgenomen optimalisatie van de hoogwatergeul en de ontwikkeling van het kassengebied zijn dusdanig ver verwijderd van het Lommerbroek dat deze planonderdelen geen invloed hebben op dit

natuugebied. Daarnaast is in de vergunningvoorschriften bepaald, dat een slecht doorlatende, verticale laag (hydrologisch scherm) aangebracht dient te worden bij de afwerking van het gebied (zie voorschrift 4.1). Door deze laag worden de grondwaterstanden niet verlaagd ten opzichte van de referentiesituatie, dit is de situatie van voor de aanleg van de hoogwatergeul Lomm. Door de minder doorlatende laag zal zelfs sprake zijn van een opstuwend effect of grondwatersijging in de eindsituatie langs de geul.

Ten aanzien van de realisatie van de bypass blijkt, dat hierdoor geen verlaging van de grondwaterstanden optreedt ten opzichte van de oorspronkelijke situatie, zonder de totstandkoming van de hoogwatergeul Lomm. Dit betekent dat de verlaging van de grondwaterstand geen invloed heeft op het grondwater ter plaatse van het Lommerbroek. Ook ter plaatse van de bypass wordt overigens een slecht doorlatende, verticale laag aangebracht (zie voorschrift 4.1).

EHS-/POG-status

Zoals eerder in dit besluit aangehaald heeft het plangebied grotendeels de EHS-status en is een kleiner gedeelte bestemd tot POG.

Ten aanzien van het EHS-gebied merken wij op, dat het hier geen bestaande EHS betreft maar nog te ontwikkelen EHS. Door de realisatie van de hoogwatergeul Lomm kan op een juiste en volledige manier invulling worden gegeven aan de EHS in de vorm van Nieuwe Natuur. Door de realisatie van de bypass zal de EHS (gelegen aan de westzijde) verder worden versterkt en zal het areaal natuur worden vergroot. Bovendien kan een ecologische verbinding worden gerealiseerd tussen de hoogwatergeul Lomm en de Barbaraweerd bij Arcen.

Voorwat betreft het POG-gebied kan worden gesteld, dat door de geplande inrichting aan de oostzijde van de bypass (natuurontwikkeling) invulling wordt gegeven aan de POG-doelstellingen zoals deze zijn neergelegd in het POL.

Natuuroets bypass

In de Natuuroets Bypass Lomm, d.d. 27 februari 2012, projectnummer 305850, referentienummer GM-0108167, revisie D1, opgesteld door adviesbureau Grontmij | Groen-planning te Eindhoven is de invloed van de voorgenomen ontgroning op de flora en fauna-waarden in dit gebied beschreven.

Verder beschrijft het rapport de voorgenomen uit te voeren werkzaamheden in het plangebied, de opzet van het verrichte flora- en faunaonderzoek, de ter plaatse aanwezige flora en fauna alsmede enige bossages en de daaruit voortvloeiende compenserende en/of mitigerende maatregelen.

Tevens maakt het rapport melding van de zogenoemde "Geodragscode Zorgvuldig winnen". Deze gedragscode is ontwikkeld door de Federatie van Oppervlakedelfstoffen winnende Industrieën (FODI). De FODI is de landelijke koepelorganisatie van het Nederlandse zand, grind, klei en kalksteen winnende bedrijfsleven. Met de gedragscode "Zorgvuldig winnen" geeft de sector aan hoe zij bij winnen van oppervlakedelfstoffen in Nederland invulling wil geven aan de verplichtingen vanuit de Flora- en faunawet, hoe zij schade aan natuurwaarden zoveel mogelijk wil voorkomen én hoe zij zoveel mogelijk ontwikkelingskansen wil bieden aan nieuwe natuur in ontgrondingslocaties. Het staat initiatiefnemers en vergunninghouders van ontgrondingsprojecten vrij de voorliggende gedragscode toe te passen. Zowel al lopende als nieuwe ontgrondingsprojecten kunnen worden uitgevoerd onder de gedragscode. De vrijstellingen waar de gedragscode aanspraak op kan maken zijn alleen van kracht als de initiatiefnemer kan aantonen dat het desbetreffende project wordt uitgevoerd conform de gedragsregels. De wijze

waarop de gedragscode wordt toegepast moet voor elk afzonderlijk project worden gedocumenteerd. In de gedragscode is aangegeven op welke wijze dat moet gebeuren. Essentiële voorwaarde is dat de projectdocumentatie te allen tijde beschikbaar moet zijn ten behoeve van het toezicht op het naleven van de Flora- en faunawet. De voorzorgsmaatregelen zoals deze in de gedragscode zijn opgenomen, zijn minimumeisen voor zorgvuldig handelen waaraan de initiatiefnemer zich in ieder geval moet houden. Zodra de initiatiefnemer van een ontgronding een in deze gedragscode voorgeschreven voorzorgsmaatregel niet, niet volledig of niet afdoende zorgvuldig uitvoert, vervalt de vrijstelling op basis van de gedragscode voor de desbetreffende soort of soorten. Afwijking van een in de gedragscode beschreven maatregel is alleen mogelijk indien gemotiveerd kan worden aangegeven waarom er voor een alternatief is gekozen. Het gekozen alternatief dient minimaal dezelfde waarborgen te bieden als de in de gedragscode beschreven maatregel.

Van de zijde van vergunninghouder is vernomen dat er gewerkt zal worden conform voornoemde gedragscode.

Een aantal conclusies die in de Natuurtoets bypass worden getrokken zijn:

- Ten aanzien van de aanwezige flora hoeft voor het Rapunzelklokje geen ontheffing ingevolge de FF-wet aangevraagd te worden omdat er gewerkt kan en zal worden conform de gedragscode van de FODI;
- Indien in de periode september tot en met februari voor de start van de werkzaamheden, een Steenuijkast wordt aangebracht in de omgeving van het plangebied is een ontheffing ingevolge de FF-wet niet noodzakelijk voor deze diersoort;
- Het hydrologisch onderzoek van bureau Oranjewoud van 2 november 2012 (dat aansluit op het uitgevoerde hydrologisch onderzoek in het kader van het MER van 18 november 2004) wijst uit, dat de eindsituatie van de bypass geen negatieve invloed (grondwaterstandsaling) zal hebben op de gevoelige vegetaties in De Maasduinen. Voor de tijdelijke situatie geldt hetzelfde indien water in de (tijdelijk afgesloten) bypass wordt gepompt zodat hiermee een grondwaterstandsaling wordt beperkt dan wel voorkomen. Teneinde deze wateraanvoer in de bypass te bewerkstelligen, zal in de vergunningsvoorschriften worden opgenomen dat een en ander in een door ons goed te keuren grondwatermonitoringsplan moet worden geregeld. De kans op negatieve effecten voor beschermde habitattypen en -soorten in het Natura 2000-gebied De Maasduinen is daarmee nihil. Tevens verwijzen wij in dit verband naar een hydrologisch onderzoek van adviesbureau Oranjewoud te Oosterhout genaamd "Hydrologisch onderzoek wijzigingsplannen hoogwatergeul Lomm", d.d. 8 mei 2013, projectnummer 258422.00, revisie 03, waarin de invloed van de voorgenomen ontgronding op het grondwaterpeil is beschreven. Verderop in dit besluit onder het kopje "Waterhuishouding" komt dit onderzoek van 8 mei 2013 nader ter sprake;
- Bij het vellen van de in het plangebied aanwezige houtopstanden die binnen de Boswet zijn beschermd, dient voorafgaand aan het vellen een melding te worden gedaan bij het ministerie van LNV.

Verder zijn er een groot aantal aanbevelingen en vervolgonderzoeken opgenomen in het kader van het toepassen van de gedragscode van de FODI.

Quickscan Natuur kassengebied (zuidelijke uitbreiding)

In de Quickscan Natuur, Hoogwatergeul Lomm zuidelijke uitbreiding, van 10 december 2012, projectnummer 305850, referentienummer GM-0108170, revisie D1, opgesteld door adviesbureau

Grontmij te Eindhoven, is de invloed van de voorgenomen ontgroning op de flora en fauna-waarden in dit gebied beschreven.

Verder beschrijft het rapport de voorgenomen uit te voeren werkzaamheden in het plangebied, de opzet van het verrichte flora- en faunaonderzoek, de ter plaatse aanwezige flora en fauna en de daaruit voortvloeiende compenserende en/of mitigerende maatregelen.

Een aantal conclusies die in de quickscan Natuur worden getrokken zijn:

- Nader onderzoek naar de Steenmater is noodzakelijk evenals een aanvullend onderzoek naar de Gewone dwergvleermuis conform het protocol vleermuisonderzoek Netwerk Groene Bureaus;
- Er dient nader onderzoek uitgevoerd te worden naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van de Huismus en het leefgebied van de Kerkuil en de Steenuil;
- Er dient nader onderzoek uitgevoerd te worden naar eventuele leefgebieden van beschermde amfibiesoorten;
- Er wordt geadviseerd om uiterlijk één jaar voor de sloop van de ter plaatse nog aanwezige gebouwen en kassen een aanvullend flora- en fauna-onderzoek uit te voeren teneinde na te gaan of een ontheffing ingevolge de FF-wet noodzakelijk is.

FF-ontheffing bestaande hoogwatergeul

Overigens is in het kader van de in 2005 vergunde ontgrondingswerkzaamheden ten behoeve van de bestaande hoogwatergeul Lomm, op 25 januari 2010 de benodigde ontheffing in het kader van de FF-wet verleend door het toenmalige ministerie van EL&I. Deze ontheffing is geldig tot 31 december 2014. Aanvrager geeft te kennen dat er tijdig en zonnodig een verlenging aangevraagd zal worden waarin ook de bypass en het kassengebied worden opgenomen.

Conclusie

Wij onderschrijven de in de diverse uitgevoerde natuuronderzoeken gevolgde onderzoeksmethoden en de getrokken conclusies en gedane aanbevelingen op basis van de in het gebied voorkomende en geïnventariseerde soorten. Door het uitvoeren van de in de natuurtoets gedane adviezen en aanbevelingen qua compensatie en mitigatie, wordt in voldoende mate rekening gehouden met het natuurbelang.

4.4 Waterhuishouding

Grondwater (kwantiteit)

De invloed van de voorgenomen ontgroning op het grondwaterpeil is beschreven in een hydrologisch onderzoek van adviesbureau Oranjewoud te Oosterhout genaamd "Hydrologisch onderzoek wijzigingsplannen hoogwatergeul Lomm", d.d. 8 mei 2013, projectnummer 258422.00, revisie 03. Het onderzoek sluit aan op eerder uitgevoerde onderzoeken waarvan het eerste is opgesteld in het kader van de in 2004 opgestelde MIER ten behoeve van de aanleg van de huidige hoogwatergeul Lomm.

Het onderzoek besteedt aandacht aan de invloed op het grondwaterpeil als gevolg van de aanleg van de hoogwatergeul vanaf 2006, de geplande optimalisatie van deze hoogwatergeul, de voorgenomen

aanleg van de bypass in het noorden en de geplande sanering van het kassengebied in het zuiden/zuidoosten van het plangebied. De ingrepen worden zowel qua atzonderlijke als qua cumulatieve effecten op de waterhuishouding beschreven.

Het rapport concludeert dat door de voorgenomen weerdverlaging aan de zuidoostzijde ter plaatse van het kassengebied de opstuwing zoals beschreven in het MER van 2004, wordt opgeheven waardoor er geen negatieve effecten ten aanzien van dat aspect meer zullen optreden.

Als extra waarborg worden de grondwaterstanden gemonitord zodat het peilbeheer oostelijk van de hoogwatergeul kan worden bijgesteld indien nodig.

Bypass

Voorwat betreft de te realiseren bypass maakt het rapport onderscheid tussen de eindsituatie en de tijdelijke situatie (gedurende de uitvoering).

Bij het nemen van beschermende maatregelen in de eindsituatie om grondwaterstands dalingen te voorkomen wordt onderscheid gemaakt in het gebiedsdeel zuidelijk van de breuk in de Venloklei en het gebied ten noorden van deze breuk. Aan de hand van berekeningen wordt de dikte van de aan te brengen beschermende grondlaag op de taluds bepaald. De voorgeschreven laagdikte is dusdanig dat ook het opbarsten ervan wordt voorkomen.

De bodem van de bypass dient te worden opgevuld tot 7.10 meter + NAP in combinatie met de voorgestelde taludafdekking.

Omdat de afwerking van het talud van de bypass op overeenkomstige wijze plaatsvindt als de weerd bij de hoogwatergeul, zijn ook hier geen negatieve effecten te verwachten. Als extra waarborg worden evenals bij de optimalisatie van de hoogwatergeul de grondwaterstanden gemonitord, zodat het peilbeheer oostelijk van de bypass kan worden bijgesteld indien nodig.

In de tijdelijke situatie wordt zand gewonnen in een plas afgesloten van de Maas. Aanvoer van water is noodzakelijk om de zandwinning mogelijk te maken, waarbij het peil zodanig wordt ingesteld dat de grondwaterstanden noordelijk en oostelijk van de plas niet worden beïnvloed. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen het gebiedsdeel noordelijk van de breuk in de Venloklei en het gebied ten zuiden daarvan. In het zuidelijk gedeelte zal sprake dienen te zijn van een aanvoer van circa 50 m³/uur en aan de noordkant van circa 90 m³/uur.

Met de wateraanvoer is het peil in de plas regelbaar zodat effecten op de grondwaterstanden worden voorkomen en daarmee ook geen effecten optreden ten aanzien van het oppervlaktewater, de natuur, de landbouw en de bebouwing.

Er wordt voorgesteld te mitigeren aan de hand van de monitoring.

Kassengebied

Ook voor dit gebied maakt het rapport onderscheid tussen de eindsituatie en de tijdelijke situatie (gedurende de uitvoering).

In het gebied is in de nul situatie nauwelijks een verhang van de grondwaterstanden aanwezig (2,5 cm over 100 meter extra breedte van de geul). De uitbreiding van de hoogwatergeul zorgt dus niet voor een grotere verlaging van de grondwaterstanden ter plaatse van de uitbreiding ten opzichte van het reeds vergunde deel van de hoogwatergeul.

In de tijdelijke situatie zal een verschuiving in de effecten op de grondwaterstanden ontstaan omdat de grens van de hoogwatergeul opschuift. Vanwege de geohydrologie en de geometrie van het stromingsbeeld is de verschuiving in het effect gelijk aan de verschuiving in de begrenzing van de ontgronding.

Uit de monitoring blijkt, dat de hydrologische invloed van de vergunde hoogwatergeul veel minder ver reikt dan aanvankelijk op basis van modelberekeningen in 2004 was verwacht. Dit blijkt te komen door discontinuïteiten in het watervoerende pakket die de invloed in oostelijke richting beperken.

De uitbreiding in dit gebied resulteert derhalve in een verlaging die qua grootte en omvang ligt tussen de voorspelling van 2004 en de verlaging die op basis van de monitoring voor de vergunde hoogwatergeul wordt verwacht. Vanwege het beperkte opschuiven van de hydrologische invloed van de ontgronding door de uitbreiding in het onderhavige gebied, ligt de verlaging het dichtst bij de verlaging die op basis van de monitoring voor de vergunde hoogwatergeul wordt verwacht. Deze verlaging is dermate klein dat geen effecten worden verwacht ten aanzien van het oppervlaktewaterpeil, de natuur, de landbouw en de bebouwing.

Samenvattend kan worden gesteld dat slechts in de tijdelijke situatie bij het kassengebied een dergelijk marginale verlaging van de grondwaterstand wordt verwacht, dat dit geen merkbare effecten heeft voor het oppervlaktewater, de natuur, de landbouw en de bebouwing. In de eindsituatie heft de optimalisatie van de hoogwatergeul de opstuwning van grondwaterstanden op aan de oostzijde van de geul die in 2004 was voorspeld. Daardoor zijn er geen negatieve effecten te verwachten. Via een monitoringssysteem wordt eventueel gemitigeerd. Hiertoe wordt ten oosten van de bypass een watergang aangelegd waardoor een regelbaar watersysteem ontstaat.

Grondwater (kwaliteit)

De grondwaterkwaliteit in het gebied wordt bepaald door de bodemopbouw, grondwaterstroming en het gebruik van de bodem. In de regio Noord- en Midden Limburg en meer bepaald in het plangebied, komen in het ondiepe grondwater plaatselijk diffuse verontreinigingen voor met verhoogde gehalten aan zware metalen. Deze metalen spoelen uit naar het grondwater vanuit de zandige gronden.

Tijdelijke situatie

Uit de uitgevoerde bodemonderzoeken in het plangebied blijkt dat plaatselijk sprake is van (lichte) bodemverontreiniging. Er zijn geen aanwijzingen dat het realiseren van de voorgenomen activiteit in de aanleg- of exploitatiefase zal leiden tot een eventuele verontreiniging van het grondwater, anders dan een eventuele diffuse gebiedseigen verontreiniging en/of een diffuse verontreiniging die is gerelateerd aan het huidige gebruik van de grond ter plaatse.

Het grondwater ter plaatse van het kassengebied bevat plaatselijk licht tot sterk verhoogde gehalten aan zware metalen en licht verhoogde gehalten aan Extraheerbare Organo Halogeenverbindingen (EOX). Doordat de gronden ter plaatse van de bypass na planrealisatie geen agrarische functie meer hebben, wordt vervuiling van het grondwater met nutriënten verminderd. De grond kan worden verwerkt in overeenstemming met de regels van het Bbk.

Eindsituatie

Aangezien de natuurlijke grondwaterstromingen niet wijzigen, zijn er geen effecten op de grondwaterkwaliteit te verwachten. Tevens vinden er in het plangebied geen activiteiten plaats die effecten hebben op de grondwaterkwaliteit.

Samenvattend kan worden gesteld, dat de grondwaterkwaliteit als gevolg van de voorgenomen ontgronding niet negatief zal worden beïnvloed.

Oppervlaktewater (kwantiteit/kwaliteit)

Realisering van de voorgenomen activiteiten heeft tot gevolg dat de hoeveelheid oppervlaktewater in het plangebied toeneemt, enerzijds door de voorgenomen weerdverlaging aan de oostzijde van de al in aanleg zijnde hoogwatergeul Lomm en anderzijds doordat aan de noordzijde een bypass wordt gerealiseerd.

Verder zal ten oosten van de bypass een watergang aangelegd worden ten behoeve van een regelbaar watersysteem.

Voor wateren in beheer bij het Rijk heeft Rijkswaterstaat een Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren 2010-2015 opgesteld (BPRW). Om de doelen uit de Waterwet te bereiken en om te onderzoeken of de geplande ingrepen geen schade opleveren voor de ecologische toestand, is een BPRW-toets uitgevoerd in het kader van de voorliggende aanvraag. Ten behoeve van deze toets heeft overleg plaatsgevonden tussen de initiatiefnemer en Rijkswaterstaat. Op basis van dit overleg is besloten om in de hoogwatergeul in de eindsituatie diepe en ondiepe zones te creëren zodat bezinking van zwevend stof plaatsvindt. Hierdoor neemt de helderheid van het water toe en kunnen waterplanten beter groeien.

Tijdelijke situatie

Uit de BPRW-toets is gebleken dat de voorgenomen werkzaamheden een verwaarloosbaar negatief effect hebben op de huidige (chemische) kwaliteit van de bestaande plas/hoogwatergeul.

Het effect op de Maas is met de Immissie-Emissietoets gecontroleerd. In vergelijking met een worse case-scenario met een zeer hoog zwevend stofgehalte in het uitstromende water en maximale concentraties van de belangrijkste stoffen, voldoet de Immissie-Emissietoets aan de eisen die gesteld worden.

Ecologisch gezien hebben de geplande werkzaamheden effect op levensgemeenschappen van het landareaal met enige natuurwaarden. Hiervoor komen in de eindsituatie levensgemeenschappen terug die een gevarieerd waterareaal prefereren met variatie in ondiepe, middeldiepe en diepe zones maar ook de overgang water-land alsmede landareaal. Dit is een positief gevolg van de toekomstige inrichting met gevarieerde dieptezonering. Het plangebied verkeert thans nog niet in een eindsituatie waardoor levensgemeenschappen nog afwezig of nog niet volledig aanwezig zijn. Hierdoor is het effect op de ecologische waarden van het watersysteem ingevolge de Kaderrichtlijn Water, nu nog minimaal.

Eindsituatie

Binnen het plangebied wordt niet-vermarktbaar materiaal geborgen op basis van het Bbk. De bodeminrichting wordt uitgevoerd met fijnzandig-materiaal en op de taluds alsmede op de bovenzijde van de berging wordt dekgrond aangebracht. Teneinde te voorkomen dat het grondwater onder de

berging (van oost naar west richting de Maas) kan doorstromen, wordt aan de oostzijde een hydrologisch scherm aangelegd nadat aldaar is ontgrond. Hierdoor wordt de kans op uitreden/uitwisseling van de gronden in de berging via het grondwater richting de Maas dusdanig verkleind; dat de verspreiding tot een minimum beperkt blijft. Als gevolg van de voorgenomen optimalisatie van de hoogwatergeul zal de berging over een nog grotere breedte aansluiten op de Venloklei waardoor de kans op doorstroom van grondwater onder de berging nog verder zal worden beperkt.

Om te voorkomen dat oppervlaktewater de berging in kan stromen is de eindprofilering van de weerden dusdanig dat er geen "geïsoleerde natte laagten" zijn.

Voor het bewerkstelligen van een soortenrijke situatie die goed bijdraagt aan de ecologie van de rivier, heeft de diversiteit van habitats voorop gestaan bij het invullen van de te realiseren eindsituatie. Het realiseren van een gevarieerde dieptezonering in de hoogwatergeul draagt hier substantieel aan bij. De voorgestane eindinrichting heeft tevens positieve effecten op de fysische chemie. In de diepere gedeelten van de hoogwatergeul kan organisch materiaal en zwevend stof bezinken waardoor het doorzicht toeneemt en de groeiomstandigheden voor waterplanten verbeteren.

In de eindsituatie staat de oppervlaktewaterstroming onder invloed van de afwaterende beken en de periodieke overstroming bij hoogwater.

Verdere effecten op de oppervlaktewaterkwaliteit, zowel in het plangebied als in de omgeving, worden niet verwacht.

Samenvattend kan worden gesteld, dat de oppervlaktewaterkwaliteit als gevolg van de voorgenomen ontgronding zowel in de tijdelijke fase als in de eindfase niet negatief zal worden beïnvloed.

De voorgestane inrichting heeft een positieve invloed op de ecologische waarden van het watersysteem.

Oppervlaktewater (rivierkundig effect)

In het kader van de voorliggende aanvraag optimalisatie hoogwatergeul Lomm is tevens een Waterwet-vergunning vereist. Dit betekent dat met behulp van een hydraulisch model onderzoek moet worden wat de effecten van de voorgenomen ingreep betekenen voor het oppervlaktewater (lees: de rivier de Maas). Dit aspect is onderzocht in het rapport genaamd "Aanvraag watervergunning wijzigingen hoogwatergeul Lomm; bepaling hydraulische effecten eindsituatie en tijdelijke situatie" opgesteld door adviesbureau Agtersloot Hydraulisch Advies, d.d. 7 oktober 2013, deelproject: aanvraag Watervergunning ingevolge de Waterwet.

In het hydraulisch onderzoek wordt het project optimalisatie hoogwatergeul Lomm vergeleken met de realisatie van de hoogwatergeul Lomm conform het Tracébesluit.

Verder sluit het rapport aan op eerder verricht hydraulisch onderzoek in het kader van het door adviesbureau Grontnij opgestelde Project-MER van 25 oktober 2013. De voorkeursvariant zoals deze uit het MER naar voren kwam, is daarbij als basis gebruikt. Op basis van de resultaten van de BPRW-toets is een aanpassing gemaakt van het hoogtemodel om het areaal ondiep/diep water in ecologisch opzicht te optimaliseren. De wijzigingen hebben geresulteerd in het BPRW-ontwerp zoals dat in het hydraulisch rapport is opgenomen.

Het rapport maakt naast een hydraulische beoordeling van de eindsituatie ook een dergelijke beoordeling van de tijdelijke situatie waarin een dekgrondepot aanwezig is aan de oostzijde van de te realiseren bypass (een worse case-situatie).

Eindsituatie

Ten opzichte van het ontwerp van het Tracébesluit levert het BPRW-ontwerp een extra waterstandsverlaging op van circa 4,8 cm (bij een hoogwaterbeschermingsdoelstelling van 1 : 250) respectievelijk circa 5,2 cm (bij een hoogwaterbeschermingsdoelstelling van 1 : 1250).

De benedenstroomse piek neemt in beide situaties toe met circa 2 cm ten opzichte van het ontwerp van het Tracébesluit. Ten opzichte van de situatie zonder hoogwatergeul Lomn is de extra toename van de benedenstroomse piek veel minder groot, respectievelijk 0,8 cm (bij een hoogwaterbeschermingsdoelstelling van 1 : 250) en 1,0 cm (bij een hoogwaterbeschermingsdoelstelling van 1 : 1250). Afgezet tegen de extra waterstandsverlaging die het BPRW-ontwerp geeft, is er sprake van een marginale toename van de benedenstroomse piek.

Zowel in de 1/1250- als in de 1/1250-situatie is sprake van een toename van de stroomsnelheid in de hoogwatergeul, met name aan de bovenstroomse zijde. In de Maas zelf is sprake van een afname van de stroomsnelheid.

Tijdelijke situatie (depot bypass)

Tijdens de aanleg van de bypass is een tijdelijk dekgrondepot noodzakelijk. De hydraulische effecten van dit depot en een mitigerende maatregel (afgraving dekgrond ter plaatse van de toekomstige bypass) zijn onderzocht in een 1/250- als in een 1/1250-situatie.

In beide situaties is sprake van een waterstandsverlaging van 3 à 4 mm in bovenstroomse richting. De lokale benedenstroomse piek ligt in dezelfde orde van grootte als de verlaging.

De aanleg van het dekgrondepot bypass (en de verruiming) heeft slechts een lokaal en beperkt effect op de stroomsnelheden.

Samenvattend kan worden geconcludeerd dat in de tijdelijke situatie slechts sprake is van een lokaal en beperkt effect op de stroomsnelheden en dat de eindsituatie substantiële waterstandsverlagingen oplevert.

Conclusie aspect waterhuishouding

Wij stemmen in met de onderzoeksopzet, de inhoud en de daaruit getrokken conclusies en gedane aanbevelingen in voornoemde rapporten over het grondwater en oppervlaktewater.

Er zijn geen merkbare dan wel geen negatieve effecten te verwachten op het grondwaterpeil. Via een monitoringssysteem wordt waar nodig gemitigeerd / geïnfiltreerd. De grondwaterkwaliteit wordt niet negatief beïnvloed als gevolg van de voorgenomen ontgraving.

De voorgestane inrichting met een gevarieerde dieptezonering draagt positief bij aan de ecologische functie van het oppervlaktewater.

Hydraulische berekeningen tonen aan dat het project leidt tot substantiële waterstandsverlagingen.

4.5 Archeologie

Uit de cultuurhistorische waardenkaart van de provincie Limburg blijkt dat in het plangebied één archeologisch monument aanwezig is. Dit monument is van zeer hoge waarde en is wettelijk beschermd. Het betreft hier het gebied waar in het verleden een watermolen heeft gestaan, delen van de fundamente van deze molen zijn nog in de bodem aanwezig. Ter plaatse van het perceel van dit monument zijn in het planvoornemen geen werkzaamheden gepland.

In grote delen van het plangebied is sprake van een hoge archeologische verwachtingswaarde.

Ter plaatse van de bypass is sprake van twee terreinen die voorkomen op de Archeologische Monumentenkaart (AMK-terreinen). In dit gebied is sprake van een hoge of middelhoge verwachtingswaarde. Ook is sprake van vindplaatsen.

Het kassengebied kent eveneens een hoge tot middelhoge archeologische verwachtingswaarde.

Voor het plangebied zijn vanwege de archeologische verwachtingswaarden verschillende archeologische onderzoeken uitgevoerd.

Gebied optimalisatie hoogwatergeul

In het kader van de in aanleg zijnde hoogwatergeul is in het verleden archeologisch onderzoek uitgevoerd. Voor de optimalisatie van de hoogwatergeul is geen sprake van nieuwe informatie ten opzichte van de uitvoering van de reeds vergunde hoogwatergeul. De optimalisatie vindt immers plaats in hetzelfde (archeologisch) onderzochte gebied als de in aanleg zijnde hoogwatergeul.

Het gebied van de vergunde hoogwatergeul is door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) vrijgegeven omdat het archeologisch onderzoek in deze gebieden is voltooid. Een en ander laat onverlet, dat de vergunninghouder de plicht heeft om archeologische vondsten te melden bij de bevoegde overheid zoals aangegeven in artikel 53 van de Monumentenwet.

Gebied bypass

Voor dit gebied is in 2011 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd door RAAP Archeologisch Adviesbureau BV te Weert, genaamd: Noordelijke uitbreiding hoogwatergeul Lomm, Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek (verkennende fase), nummer 1553, d.d. 25 mei 2011.

Voor het hooggelegen terrastrashtant in het westen en noorden alsmede voor de terrastrand aan de oostzijde, geldt een hoge verwachting voor resten uit de préhistorie tot en met de Nieuwe tijd respectievelijk tot en met de Late Middeleeuwen. Voor de centrale zandrug is de verwachting middelhoog ten aanzien van de resten uit de prehistorie tot en met de Romeinse tijd. Tot slot kan voor geulen ten oosten en ten westen van de zandrug over het algemeen een lage verwachting worden aangenomen.

In het zuidwestelijk gedeelte van de westelijke geul, ter hoogte van het beschermde terrein met resten van een watermolen, kan een molenbekken aanwezig zijn. Gezien het voorkomen van moerasijzererts zouden in de oostelijke geul resten van ijzerwinning aanwezig kunnen zijn.

Tijdens de veldwerkzaamheden zijn in het noordelijk deel van het gebied verschillende archeologische indicatoren waargenomen, met name aardewerk waaronder een aantal kogelpotten. De datering van

deze indicatoren loopt van de Steentijd tot de Late Middeleeuwen. De vondsten zijn veelal waargenomen op de centrale zandrug. Op de hogere terrastranden worden bewoningssporen verwacht, met name uit de IJzertijd en de Romeinse tijd.

Uit het onderzoek van RAAP blijkt, dat vervolgonderzoek noodzakelijk is.

Kassengebied

Voor het kassengebied is in 2012 een archeologisch onderzoek uitgevoerd door ADC ArcheoProjecten te Amersfoort, genaamd: Kassengebied Eberstraat te Hasselt, gemeente Venlo, d.d. 27 november 2012, bestaande uit een bureaustudie en een verkennend booronderzoek.

Uit het bureauonderzoek is gebleken, dat mogelijk vindplaatsen aanwezig zijn uit het Neolithicum tot en met de Romeinse tijd. Op basis van het booronderzoek bleek dat de archeologische potentie van het kassengebied waarschijnlijk gering is. Ten oosten van het gebied is namelijk een hoger deel van het terras aanwezig met een hogere archeologische potentie.

Verder is in dit gebied een proefputtenonderzoek uitgevoerd door ADC ArcheoProjecten te Amersfoort, genaamd: Kassengebied Eberstraat te Hasselt, gemeente Venlo. Een inventariserend veldonderzoek in de vorm van een proefputtenonderzoek, d.d. 8 augustus 2013.

De belangrijkste conclusie uit dit onderzoek is dat er geen sprake is van rivierduinafzettingen. Daarentegen blijkt op basis van aanvullende boorgegevens in het zuidelijk deel van het plangebied, dat er ter plaatse van raai A een relatief hoog gehalte van het Jonge Dryasterras aanwezig is. Dit gedeelte van het plangebied heeft een hoge archeologische potentie. ADC ArcheoProjecten adviseert daarom, het gedeelte van het plangebied ten zuiden van raai B nader te onderzoeken door middel van een karterend booronderzoek (IVO-O; Inventariserend Veldonderzoek overig). Hierbij dient de gaafheid, de omvang, de datering en de conservering van archeologische resten onderzocht te worden. ADC adviseert verder het overige gedeelte van het terrein vrij te geven voor de voorgenomen planontwikkeling.

Het is niet volledig uit te sluiten dat binnen het onderzochte gebied toch nog archeologische resten voorkomen. Indien zulks geconstateerd wordt, heeft de vergunninghouder de plicht om archeologische vondsten te melden bij de bevoegde overheid zoals aangegeven in artikel 53 van de Monumentenwet.

Gelet op het vorenstaande zal er in het kader van het nog te verrichten archeologisch onderzoek in de deelgebieden bypass en kassengebied, een Plan van Eisen (PvE) worden opgesteld door de initiatiefnemer waarin wordt opgenomen de alsnog te verrichten archeologische werkzaamheden en de daarbij behorende begeleiding. Tevens zal er ten aanzien van het archeologisch belang nog verder overleg plaatsvinden tussen de gemeente, de provincie en de initiatiefnemer.

Conclusie aspect archeologie

Het gebied van de reeds eerder vergunde hoogwatergeul is archeologisch vrijgegeven voor verdere ontgroningen. Er hoeven aldaar in dit kader geen nadere onderzoeken meer plaats te vinden.

De plangebieden bypass en het kassengebied worden (vooralsnog) nog niet vrijgegeven voor ontgroning omdat in (gedeelten van) deze terreinen nog nader archeologisch onderzoek dient plaats te vinden. Het nog op te stellen PvE geeft de handvatten voor dit nader onderzoek en de begeleiding daarvan.

In de voorschriften verbonden aan deze vergunning is de bepaling opgenomen dat zowel het op te stellen PVE voor de plangedeelten bypass en kassengebied alsook de archeologische vrijgave van deze gebiedsdelen, onderdeel moesten vormen van het bij ons college ter goedkeuring in te dienen werkplan. Verder is bepaald dat niet eerder begonnen mag worden met ontgronden nadat het werkplan door ons college is goedgekeurd. Hierdoor wordt volgens ons in voldoende mate rekening gehouden met het archeologisch belang.

Verder heeft de vergunninghouder de plicht om indien tijdens de exploitatie van de vergunde terreinen wordt gestuit op archeologische resten, deze vondsten te melden bij de bevoegde overheid zoals aangegeven in artikel 53 van de Monumentenwet.

4.6 Bodemkwaliteit

Ten aanzien van dit aspect zijn een aantal onderzoeken uitgevoerd, te weten in het gebied van de hoogwatergeul, het gebied van de bypass en het kassengebied.

Gebied optimalisatie hoogwatergeul

Ten aanzien van dit gebied is geen nieuwe informatie bekend geworden ten opzichte van de reeds vergunde hoogwatergeul.

Het door Milieutechnisch Adviesbureau Heel BV te Heel, genaamd: Waterbodemonderzoek hoogwatergeul te Lomm, d.d. 15 december 2011, uitgevoerde onderzoek komt tot de conclusie dat de grond afkomstig van dit plangebied, toepasbaar is conform het Bbk.

Gebied bypass

Uit een door adviesbureau DvL Milieu & Techniek te Weert uitgevoerd onderzoek genaamd: Nader bodemonderzoek Meulenveld te Lomm, d.d. 8 september 2008, is geconstateerd dat ter plaatse een beperkte verontreiniging van minerale olie is aangetroffen. Circa 15m³ grond en grondwater is verontreinigd met gehalten boven de interventiewaarde. Er wordt geconcludeerd dat geen sprake is van een ernstige bodemverontreiniging. Vanwege de beperkte omvang is er geen noodzaak tot saneren. Er wordt geadviseerd de verontreinigde grond af te graven en af te voeren naar een erkend grondreiniger. De verontreiniging ligt overigens buiten het plangebied maar binnen het studiegebied.

Verder is een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd door Milieutechnisch adviesbureau Heel BV te Heel, genaamd: Verkennend bodemonderzoek HWG Lomm te Arcen, d.d. 27 maart 2009. Dit onderzoek bestaat uit een historisch onderzoek en 54 boringen. Uit het onderzoek is gebleken, dat in de bovengrond (tot 0,5 meter beneden maaiveld) licht verhoogde gehalten aan cadmium, lood, zink en PCB's (polychloorbifenylen) zijn aangetroffen. In de ondergrond zijn licht verhoogde gehalten aan arseen en HCH's (hexachloorcyclohexaan) aangetoond. De boven- en de ondergrond voldoet gedeeltematig aan de achtergrondwaarde. Daarnaast voldoet deze grond plaatselijk aan Klasse A en voor een klein deel aan Klasse B.

De onderzoeksresultaten vormen geen belemmering voor de voorgenomen planrealisatie. De conclusie is dat de grond afkomstig uit dit plangebied, toepasbaar is conform het Bbk.

Kassengebied

Ter plaatse van dit gebied is een historisch bodemonderzoek (vooronderzoek) uitgevoerd door Milieutechnisch Adviesbureau Heel BV te Heel, genaamd: Vooronderzoek diverse percelen Ebberstraat te Velden, d.d. 4 april 2012.

Uit het bureauonderzoek blijkt, dat zowel in de boven- als in de ondergrond licht verhoogde gehalten aan zware metalen zijn aangetroffen, te weten EOX (Extraheerbare Organo Halogenen), PAK (Polycyclische aromatische koolwaterstoffen) en minerale olie. In het grondwater zijn licht tot sterk verhoogde gehalten aan zware metalen en licht verhoogde gehalten aan EOX aangetroffen. Tijdens het veldbezoek zijn geen bijzonderheden aangetroffen die wijzen op een eventuele bodemverontreiniging.

Het onderzoek beveelt aan om bodemonderzoek uit te voeren.

Daaropvolgend is door Milieutechnisch Adviesbureau Heel BV te Heel een onderzoek uitgevoerd genaamd: Verkennend bodemonderzoek diverse percelen Ebberstraat te Velden, d.d. 6 december 2012. Uit dit onderzoek blijkt, dat de bovengrond (van maaiveldniveau tot 0,5 meter beneden maaiveldniveau) plaatselijk licht verontreinigd is met licht verhoogde gehalten aan arseen, som aldrin/dieldrin/endrln (cyclisch gechloroerde koolwaterstoffen die behoren tot de groep organochloorbestrijdingsmiddelen), som DDE (dichlorodiphenyldichloroethyleen) en alpha endosulfan (insecticide/pesticide). In de ondergrond is geen overschrijding van de achtergrondwaarden aanwezig met uitzondering van één monster waar sprake is van een licht verhoogd gehalte aan arseen.

De conclusie van het verkennend bodemonderzoek is, dat de boven- en ondergrond vrij toepasbaar zijn met uitzondering van een drietal mengmonsters, deze grond voldoet aan klasse B.

Verder geven de onderzoeksresultaten geen aanleiding een nader bodemonderzoek uit te voeren en vormen ze geen belemmering voor de voorgenomen ontwikkeling van dit deel van het plangebied.

De grond is toepasbaar conform het Bbk.

Conclusie aspect bodemkwaliteit

Wij onderschrijven de in voornoemde bodemonderzoeken gevolgde onderzoeksmethodieken evenals de getrokken conclusies naar aanleiding van in het gebied aangetroffen bodemwaarden. De resultaten van het bodemonderzoek geven een duidelijk beeld van de kwaliteit van de bodem en hebben geen gevolgen voor het uitvoeren van de ontgrondingsplannen. De grond in het gehele plangebied is toepasbaar conform de regels van Bbk.

4.7 Nutsvoorziening

Langs de Kapelstraat ter plaatse van de te realiseren bypass ligt een riooltransportleiding van het Waterschapsbedrijf Limburg.

Langs de Ebberstraat ter plaatse van de te realiseren uitbreiding aan de zuidzijde (Kassengebied) ligt een riooltransportleiding en een glasvezelkabel.

Ten behoeve van de planrealisatie dient deze transportleiding over een lengte van ongeveer 600 meter verlegd te worden. Ook de glasvezelkabel dient in dat kader verlegd te worden. De verlegging dient te worden afgestemd met de leiding- dan wel kabelbeheerder en zal dienen te gebeuren voordat de

geplande werkzaamheden ter plaatse van de bypass respectievelijk het kassengebied worden opgestart.

In de voorschriften van dit besluit is aan voornoemd aspect aandacht geschonken.

Conclusie

Indien het verleggen van de leiding en de kabel in het gebied van de geplande bypass en het kassengebied zal plaatsvinden overeenkomstig het gestelde in de vergunningsvoorschriften, wordt met het belang van deze nutsvoorzieningen in voldoende mate rekening gehouden.

4.8 Landschap

Het aanzicht van het gebied "De noordelijke Zandmaas" zal de komende jaren aan veranderingen onderhevig zijn. Als gevolg van de diverse geplande riviererruimingsprojecten zullen grote delen van het Maasdal worden omgevormd van een landbouwgebied naar een aaneengesloten natuurgebied met natuurvriendelijke oevers, hoogwatergeulen en natte weerden.

De realisering van het onderhavige project in deze zone wordt daarbij niet gezien als zelfstandige industriële ontwikkeling, maar als onderdeel uitmakend van deze omvorming van het gebied rond de Maas.

Het plangebied zelf kent momenteel een open karakter dat wordt begrensd door de bebouwing van de kern Lomm, de aan de Ebberstraat gelegen glastuinbouw en de N271 met het achterliggende bosgebied. De Maas is vanuit het plangebied niet goed waarneembaar. Door realisatie van de gevraagde optimalisatie van de hoogwatergeul, blijft het open karakter van het plangebied behouden. Wel verandert de aard van het landschap van een 'droog' landschap in een meer gevarieerd, natuurlijker landschap (nat en droog).

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een gebied dat is aangewezen als Nationaal Landschap.

Voordat vermarktbaar materiaal kan worden gewonnen, zal de niet-vermarktbaar toplaag worden verwijderd. Deze laag wordt gebruikt voor de aanleg van tijdelijke geluidswallen en/of tijdelijk in depot gezet. Later worden deze depots en de (bestaande) geluidswallen weer gebruikt voor de aanvulling van de ontgronde terreinen en voor de herinrichting van het gebied.

De bedrijfsmatige activiteiten die achter de geluidswallen zullen plaatsvinden, worden hierdoor grotendeels aan het zicht onttrokken. De wallen worden zoveel mogelijk landschappelijk ingepast.

In de eindfase zal circa tweederde deel van het projectgebied zijn ingericht als natuurgebied en zal het resterende gedeelte bestaan uit water. Ter plaatse van de bypass worden op beperkte schaal inrichtingsmaatregelen getroffen ten behoeve van extensief recreatief gebruik.

Conclusie

Het uitvoeren van dit rivierverruimend project zal niet leiden tot het verloren gaan van het huidige open karakter van het gebied. De aard van het landschap zal gaandeweg veranderen van een 'droog' landschap in een meer gevarieerd, natuurlijker landschap.

Bij de gefaseerde inrichting zal de nadruk komen te liggen op “groene” elementen en structuren in het grootste deel van het gebied.

4.9 Cultuurhistorie

Het provinciale beleid ten aanzien van ondermeer cultuurhistorie is weergegeven in het POL. Op de zogenoemde Cultuurhistorische Waardenkaart van de provincie Limburg zijn de cultuurhistorische aspecten gebundeld. Het plangebied is in het POL aangewezen als een gebied met midden en hoge cultuurhistorische waarden. Ook is het gebied van de voormalige watermolen aangeduid als concentratiepunt (zie ook onder het kopje Archeologie).

Uit een uitsnede uit het Landschapskader Noord- en Midden-Limburg (gebruik en patroon in de tijd) blijkt, dat de Ebberstraat meer dan twee eeuwen oud is. Verder komen er in het plangebied momenteel geen cultuurhistorische objecten meer voor.

Uit de plannen van de aanvrager blijkt dat in het kader van de voorgenomen activiteiten in het plangebied geen ingrepen aan de Ebberstraat worden uitgevoerd.

De watermolen blijft als archeologisch monument eveneens behouden.

Als belangrijkste cultuurhistorische waarden van het landschap in ruimere zin, zijn te noemen de oude akkercomplexen op de hoge ruggen langs de Maas, de hooilanden langs de smalle uiterwaard en de bijbehorende terrasrand, de weide in de vlechtende geulen van de Dryasmaas en het bijbehorende karakteristieke wegen- en afwateringspatroon.

De voorgenomen ingreep tast deze cultuurhistorische-landschappelijke waarden in een ruimer verband bezien, niet dan wel niet op een dusdanige wijze aan, dat er sprake is van het op grootschalige wijze afbreuk doen aan deze waarden.

Conclusie

Aangezien de Ebberstraat alsmede de watermolen behouden blijven betekent dit dat er in voldoende mate rekening is gehouden met de voor dit gebied specifieke cultuurhistorisch waardevolle elementen. De voorgenomen ontgronding tast de bestaande waardevolle structuur in het landschap in ruimere zin, niet dan wel niet in een dergelijke mate aan, dat deze structuur substantieel en elementair wijzigt.

5 Besluit

Gedeputeerde Staten van Limburg besluiten,

Gelet op het bepaalde in de Ontgrondingenwet en de Omgevingsverordening Limburg, alsmede vanuit voornoemde overwegingen,

de aan Delfstoffen Combinatie Maasdal Exploitatie Lomm BV, Postbus 90, 6590 AB Gennep bij besluit van 27 september 2005, kenmerk 04/57810, verleende vergunning voor het ontgronden van terreinen in de kadastrale gemeente Arcen en Velden, te wijzigen, in die zin, dat de vergunning onder voorschriften (zoals opgenomen in bijlage 2) thans betrekking heeft op de percelen / perceelsgedeeltes in de

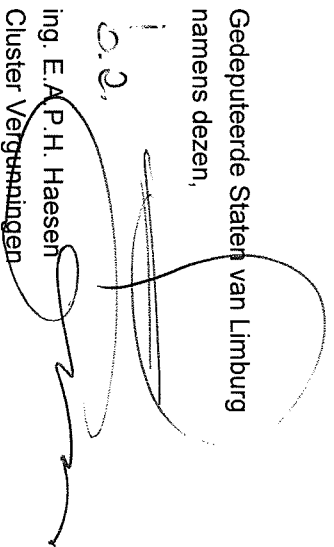
kadastrale gemeente Arcen en Velden, sectie F en H, gelegen in de huidige gemeente Venlo, zoals deze op de bij dit besluit behorende kadastrale tekening (bijlage 1) met zwarte omlijning zijn aangegeven.

6 Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Limburg
namens dezen,

1
o.2.

ing. E.A.P.H. Haesen
Cluster Vergoedingen

A handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke at the end, written over the printed name.

7 Afschriften

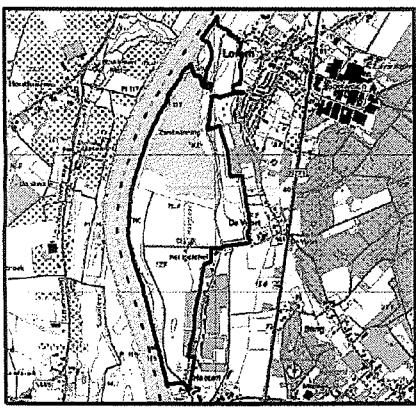
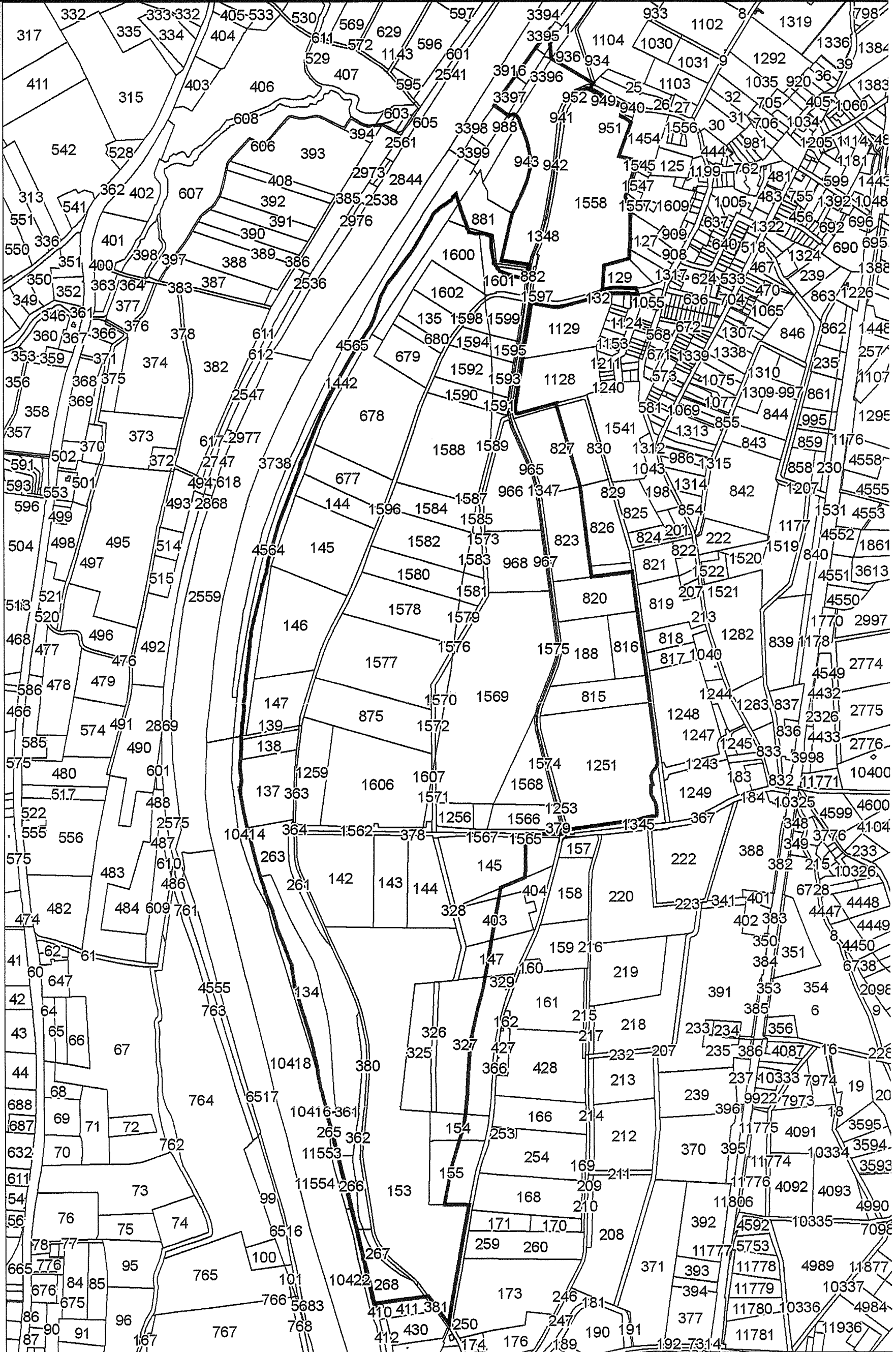
Een afschrift van dit besluit hebben wij gezonden aan:

- * Delfstoffen Combinatie Maasdal Exploitatie Lomm BV, Postbus 90, 6590 AB GENNEP, als beschikking op de aanvraag;
- * Burgemeester en Wethouders van de gemeente Venlo, Postbus 3434, 5902 RK VENLO, ter kennisneming;
- * Het dagelijks bestuur van het waterschap Peel en Maasvallei, Postbus 3390, 5902 RJ VENLO, ter kennisneming;
- * Rijkswaterstaat, Dienst Limburg, Postbus 25, 6200 MA MAASTRICHT, ter kennisneming;
- * Waterschapsbedrijf Limburg, Postbus 1315, 6040 KH ROERMOND, ter kennisneming;
- * De Staat, Postbus 2222, 4800 CE BREDA, ter kennisneming;
- * Stichting Het Limburgs Landschap, Postbus 4301, 5944 ZG ARCEN, ter kennisneming;
- * Fortaplant Vastgoed BV, Weg en Land 2, 2661 DB BERGSCHEMHOEK, ter kennisneming;
- * De Heer J.W.G.J. Vallen en mevr. J.M.W. Vallen-Hendrix, Ebberstraat 25, 5941 NN VELDEN, ter kennisneming;
- * Visser Asian Crop BV, Ebberstraat 33, 5941 NN VELDEN, ter kennisneming;
- * De heer L.C.J. Visser, Ebberstraat 33, 5941 NN VELDEN, ter kennisneming;
- * De heer H.J.M. van Dijk, Kolckwei 32, 5943 BG LOMM; ter kennisneming;
- * De heer J.A.L. Hoogers en mevr. O.J.M. Hoogers-Olivers, Haagbeek 1, 5943 BE LOMM, ter kennisneming;
- * De heer H.J. Nouwen, Kapelstraat 41, 5943 AE LOMM, ter kennisneming;
- * Gebrs. Verhaegh, p/a Looiweg 11, 5943 BD LOMM, ter kennisneming;
- * De heer J.J.M. Gisbers, Kapelstraat 36, 5943 AG LOMM, ter kennisneming;
- * Antonie Deusser Stiftung, Schloss Zurzach, Barzstrasse 2, CH-5330 BAD ZURZACH, Schweiz, ter kennisneming;
- * De heer V.L.T.M. Willenborg, Herungerberg 351, 5916 BC VENLO, ter kennisneming.

Bijlage 1 : Vergunningstekening

Legenda

- Vergunningsgrens
- Perceelsgrens
- 817 Perceelsnummer

Schaal: 1:75.000

100 Meters

Schaal: 1:11.000

Datum: 26-9-2013

© Provincie Limburg, ©RWS
 © 2010 dienst Kadaster Apeldoorn, ©Slagboom & Peeters, ©Geodan

Bijlage 2 : Voorschriften

1. Geldigheidsbepalingen

1.1 Het winnen van specie wordt toegestaan voor een termijn van negen jaren, ingaande de dag, waarop dit besluit van kracht wordt.

De inrichting van de terreinen, conform voorschrift overeenkomstig het plan van de eindtoestand als bedoeld in voorschrift 5, dient te zijn gerealiseerd uiterlijk een jaar na het beëindigen van de ontgronding.

De vergunning is geldig totdat aan alle verplichtingen voortvloeiende uit deze vergunning is voldaan.

1.2 De ontgronding moet worden uitgevoerd en opgeleverd overeenkomstig het plan van de eindtoestand als bedoeld in voorschrift 5, tenzij de navolgende voorschriften anders bepalen.

1.3 Het ontgronden mag pas worden voortgezet nadat:

- * een waarborg dan wel een bankgarantie is gesteld als bedoeld in voorschrift twee;
- * werkplannen als bedoeld in voorschrift 6 door ons college zijn goedgekeurd.

1.4 Geen ontgrondingen mogen worden verricht in de niet aan de houder van de vergunning in eigendom toebehorende terreinen, alsmede in een strook ter breedte van 5 meter uit deze terreinen. Met het ontgronden van deze vergunde terreinen mag pas worden begonnen nadat de vergunninghouder aan ons college schriftelijk heeft aangevoerd dat deze terreinen zijn eigendom zijn, danwel dat de eigenaren van deze terreinen hiervoor schriftelijke toestemming danwel een verklaring van geen bezwaar hebben gegeven, danwel de houder van de vergunning daartoe anderszins is gemachtigd.

2. Bepalingen terzake van het stellen van zekerheid

2.1 Voor voortzetting van de ontgronding dient een waarborgsom ter hoogte van in totaal € 1.000.000,-- gesteld te worden, bestaande uit een algemene waarborg van € 900.000,-- en een nazorg-waarborg van € 100.000,-- ter voldoening aan het bepaalde in voorschrift 8.

2.2 Uit de waarborgsom zullen, bij in gebreke blijven van de houder van de vergunning voor wat betreft de afwerking en inrichting, door de provincie Limburg zo nodig en voor zoveel mogelijk, de kosten worden bestreden, welke voor rekening van de houder van de vergunning behoren te komen.

2.3 Na beëindiging van de ontgronding en na oplevering van het terrein overeenkomstig de aan deze vergunning verbonden voorschriften, zal de waarborgsom worden terugbetaald, eventueel verminderd met de kosten bedoeld in de vorige alinea, met uitzondering van een

- waarborgsom ter grootte van € 100.000,-, die de provincie zal behouden totdat aan het gestelde onder voorschrift 8 voldaan is.
- 2.4 De betaling van de waarborgsom dient te geschieden door overmaking op bankrekeningnummer 13.25.75.728 ten name van de provincie Limburg.
De waarborgsom kan desgewenst worden vervangen door een garantie, conform het dezerzijds bijgevoegde model, af te geven door een bank ten genoegen van de Provincie Limburg.
- 3. Taakstellende voorschriften**
- 3.1 Binnen 1 jaar na de voortzetting van de ontgronding dient het definitieve plan van de eindtoestand zoals bedoeld in voorschrift 5, bij ons college ter goedkeuring ingediend te zijn in 6-voud.
- 3.2 Binnen 3 jaar na de voortzetting van de ontgronding dient een beheerplan bij ons college ter goedkeuring ingediend te zijn in 6-voud.
Bedoeld beheerplan dient te worden opgesteld in overleg met ons college, de gemeente Venlo en de toekomstige eindbeheerders.
- 3.3 Voor de voortzetting van de graatwerkzaamheden, dient de houder der vergunning de vergunningsgrens in het terrein vast te leggen aan de hand van duidelijk zichtbare markeringen. Deze markeringen dienen te worden gehandhaafd gedurende de vergunningstermijn totdat het terrein opgeleverd is.
De markeringen dienen te zijn uitgezet aan de hand van kadastrale/uitzetgegevens in het Rijksdriehoekstelsel. De resultaten van de metingen dienen bij het werkplan als bedoeld in voorschrift 6, digitaal en analoog te worden aangeleverd
Digitaal: digitaal als autocadtekening (DWG) van release 14 of hoger op CD-Rom.
Analoog: analoog op kaart/tekening. Bovendien moeten worden meegeleverd de vergunningspunten (in x,y,z -coördinaten) en de aanmetingsschetsen van de vaste punten waaraan de meting is vastgelegd.
- 3.4 De houder van de vergunning is verplicht om jaarlijks vóór 1 maart aan het hoofd van de afdeling Handhaving en Monitoring opgave te verstrekken van de in het voorafgaande kalenderjaar gewonnen en afgevoerde hoeveelheden oppervlaktedelfstoffen aan de hand van de door het hoofd van de afdeling Handhaving en Monitoring toe te sturen inventarisatieformulieren. Van de afgevoerde hoeveelheden dient de afzetkwaliteit nader aangegeven te worden. Tevens dienen daarbij gegevens verstrekt te worden over de voorraden oppervlaktedelfstoffen voor zover gelegen binnen het vergunde gebied.
Ten aanzien van alle hiervoor bedoelde aspecten dient onderscheid gemaakt te worden naar soort oppervlaktedelfstof. Deze te verstrekken gegevens worden beschouwd als bedrijfsgegevens en worden derhalve vertrouwelijk behandeld.
De gegevens worden gebruikt voor het opstellen van provinciale inventarisaties. Deze overzichten zijn openbaar.

3.5 Binnen een half jaar na de voortzetting van de graafwerkzaamheden dient vergunninghouder te beschikken over een door ons college goedgekeurd grondwatermonitoringsplan. Bedoeld grondwatermonitoringsplan dient te worden opgesteld in overleg met het waterschap Peel en Maasvallei en ons college en dient te zijn gebaseerd op het bij de aanvraag gevoegde rapport van adviesbureau Oranjewoud te Oosterhout genaamd "Hydrologisch onderzoek wijzigingsplannen hoogwatergeul Lomm", d.d. 8 mei 2013, projectnummer 258422.00, revisie 03.

4. **Voorschriften terzake van de uitvoering van de ontgronding**

4.1 De ontgronding moet worden uitgevoerd conform de horizontale- en verticale grenzen zoals aangegeven op de bij de aanvraag behorende tekeningen met de nummers:
305850-EHV-316-T130, d.d. 03-02-2005 (blauwe lijnen is maximale vergravingslijn);
305850-EHV-316-T22, d.d. 09-01-2014;
305850-EHV-316-T18-1, d.d. 17-10-2013;
305850-EHV-316-T18-2, d.d. 17-10-2013;
305850-EHV-316-T21, d.d. 16-08-2013;
305850-EHV-316-T17, d.d. 25-07-2013.
Buiten de profielen van voornoemde tekeningen mag niet worden gegraven, met dien verstande dat er om uitvoerings- en natuurtechnische redenen toleranties van 0,5 meter verticaal en 2,0 meter horizontaal gelden. Gemiddeld genomen dienen de dimensies overeen te stemmen met de genoemde tekeningen.
Aangehouden dient te worden dat het hydrologisch scherm goed aansluit op de Venloklei.

Het maximale ontgrondingsstalud aan de **westzijde** van de ontgronding bedraagt 1 : 2.

4.2 De diepte van de ontgronding mag niet meer bedragen dan 5 meter - NAP, hetgeen overeenkomt met ongeveer 22 meter beneden het maaveld. In geen geval mag de Venloklei vergraven worden.

4.3 De houder van de vergunning dient zijn administratie zodanig in te richten dat hieruit de gewonnen hoeveelheden en de kwalitatieve afzet verifieerbaar zijn.
Op verzoek van de provincie dient de houder van de vergunning deze gegevens te overleggen, al dan niet voorzien van een verklaring van een accountant.

4.4 De ontgronding dient te worden uitgevoerd conform de door ons college goedgekeurde werkplannen, zoals bedoeld onder voorschrift 6.

4.5 De te winnen oppervlaktedelfstoffen moeten zo hoogwaardig mogelijk worden afgezet.

5. Voorschriften inzake het definitieve plan van de eindtoestand

Het door de houder van de vergunning ten behoeve van de inrichting/afwerking van het te ontgronden terrein in 6-voud in te dienen definitieve plan van de eindtoestand, dient te zijn gebaseerd op het bij de aanvraag behorende ontwerpplan van de eindtoestand met nummers 305850-EHV-316-T19, d.d. 17-10-2013; 305850-EHV-316-T19-2, d.d. 17-10-2013; 305850-EHV-316-T19-3, d.d. 17-10-2013. Dit plan dient te zijn voorzien van lengte- en dwarsprofielen.

Bedoeld definitief plan van de eindtoestand dient te worden opgesteld in overleg met ons college, de gemeente Venlo en de toekomstige eindbeheerders.

6. Voorschriften inzake het werkplan

6.1 Voor de voorzetting van de ontgronding en vervolgens iedere 2 jaren na goedkeuring van het voorgaande werkplan, dient een werkplan door ons college te zijn goedgekeurd, waarin voor de duur van de geldigheid van het werkplan, dient te worden aangegeven:

6.1.1. de tijdvakken waarbinnen de diverse terreingedeeltes worden ontgraven en ingericht, weergegeven voor zowel de duur van de vergunning en meer specifiek voor de geldigheidsduur van het werkplan;

6.1.2. de plaats en de aard van de voorziening als bedoeld in voorschrift zeven ter voorkoming van onveilige situaties;

6.1.3. de vergunningsgrensmarkeringen en de recente toestand van de exploitatie, waaronder begrepen de hoogten en diepten van het terrein en de waterplas, gemeten danwel gepeild op afstanden van 50 meter. Uit deze inmeting/peiling dient de onder- en bovenkant van het aangevulde materiaal alsmede de dikte van de afdeklaag herleid te worden en weergegeven op inzichtelijke tekeningen.

6.1.4. de inmeting van de vergunningsgrensmarkeringen en de toestand van het terrein dient te geschieden in de coördinaten van het Rijksdriehoeksstelsel, en in hoogten/diepten in NAP; een overzicht van de hoeveelheden aangevoerde grond/specie in relatie tot de totale hoeveelheden die nodig zijn om het goedgekeurde eindplan te realiseren.

6.1.6. een schriftelijke verklaring waaruit blijkt, dat tussen de vergunninghouder en de ten aanzien van dit project bevoegde provinciaal archeoloog, overeenstemming is bereikt met betrekking tot de ter plaatse van de de deelgebieden "by-pass" en "kassengebied" uitgevoerde archeologische onderzoeken op basis van een opgesteld Plan van Eisen, de daaruit eventueel gevolgde opgravingen alsmede de archeologische vrijgave van deze gebieden.

Indien de archeologische vrijgave in een bepaald werkplan is opgenomen en goedgekeurd behoeft een dergelijke vrijgave geen deel meer uit te maken van volgende werkplannen.

7. Voorschriften inzake de veiligheid

- 7.1 In de toegang naar het te ontgronden terrein moet een deugdelijk hek aanwezig zijn, dat bij beëindiging van de dagelijkse werkzaamheden moet worden gesloten.
- 7.2 Het terrein dient door middel van een deugdelijke afrastering, op zijn minst 3-draads puntdraadafrastering ontoegankelijk te worden gemaakt.
- 7.3 Het te ontgronden terrein dient met de nodige waarschuwingsborden met de duidelijke vermelding: "GEVAARLIJK TERREIN" opvallend en duidelijk te worden gemarkeerd.
- 7.4 Op plaatsen waar ontgrondingen voorkomen in de nabijheid van openbare wegen of voetpaden moeten voorzieningen worden getroffen ten behoeve van de beveiliging van het verkeer.
- 7.5 De toegangswegen dienen opvallend en duidelijk te worden voorzien van de nodige waarschuwingsborden met de duidelijke vermelding: "UITRIT VRACHTVERKEER".

8. Nazorg

- De houder van de vergunning dient tot uiterlijk 2 jaar nadat de inrichting is voltooid danwel is gerealiseerd, zonodig danwel op aanwijzing van ons college:
- 8.1 nazakkingen in het terrein en van de taluds, alsmede uitspoeling hiervan, te herstellen;
 - 8.2 maatregelen te nemen voor herstel danwel verbetering van de ontwatering en/of afwatering;
 - 8.3 niet aangeslagen danwel afgestorven beplanting in het eerstvolgende plantseizoen te vervangen.